

BAŽNYČIOS ŽINIOS

Šiame numeryje:

Bažnyčia Lietuvoje

Tarptautinėje konferencijoje gvildintos tikybos dėstymo problemos	2
Atsinaujinimo diena „Eucharistija – gyvenimo ir misijos versmė“	4
Vysk. K. Paltaroko gimimo 130-ųjų metinių minėjimas	5
Kauno arkivyskupijos kunigų susirinkimas	6
Paminėtos kun. P. Masionio SJ mirties 25-osios metinės	7
Kretingos pranciškoniškojo jaunimo tarnybai – 10 metų	8
Lietuvos paliatyviosios medicinos draugijai – 10 metų	9

Homilijos

MŪSŲ KARALIUS Kristus Karalius (A)	10
BUDĖKITE I advento sekmadienis (B)	11
TAISYKIME VIEŠPAČIUI KELIĄ II advento sekmadienis (B)	12
VISUOMET DŽIAUKITĖS III advento sekmadienis (B)	13

Straipsniai

Joseph Ratzinger KONSTITUCIJOS <i>LUMEN GENTIUM</i> EKLEZIOLOGIJA	15
--	----

Bažnyčia pasaulyje

Baigiamosios Vyskupų sinodo šv. Mišios	22
Baigiamasis Vyskupų sinodo pareiškimas	23
Paskelbtas Vyskupų sinodo <i>Propositiones</i>	23
Popiežius pranešė apie posinodinį dokumentą	24

Tarptautinėje konferencijoje gvildintos tikybos dėstymo problemos

Vilniaus pedagoginiame universitete spalio 11–12 d. Katalikų tikybos katedra, VDU Katalikų teologijos fakultetas, Austrijos Religijos studijų institutas organizavo tarptautinę konferenciją tema „Tikybos mokymo problemos ir perspektyvos po Europos Sąjungos plėtros“, skirtą VPU 70-mečiui.

Konferencija prasidėjo VPU II rūmų koplyčioje šv. Mišiomis, kurias koncelebravo kardinolas A. J. Bačkis. Buvo apie 100 dalyvių: dėstytojų, tikybos mokytojų, studentų. Be Lietuvos pedagogų, joje kalbėjo svečiai iš Austrijos, Vokietijos, Latvijos, JAV.

Prieš dalykinius posėdžius į konferencijos dalyvius sveikinimo kalba kreipėsi kardinolas A. J. Bačkis:

Gerbiamieji konferencijos pranešėjai, mieli svečiai ir studentai!

Jūs susirinkote svarstyti tikybos mokymo reikalų, pabrėžiate, kad po Lietuvos įstojimo į Europos Sąjungą šioje srityje iškilė ar dar gali iškilti naujų rūpesčių ar net iššūkių. Rugsėjo pabaigoje Lietuvos Vyskupų Konferencijos posėdyje mes patvirtinome naująją tikybos programą, kurios prieš tai kai kurios mokyklos jau metus laikėsi eksperimento tvarka. Taigi ugdymo gairės, bent iš pirmo žvilgsnio, neatsilieka nuo permainų laiko, kuriuo gyvename. Nuo Jūsų mokovų ir praktikų, priklausys, kaip tos gairės kiekvienoje klasėje, kiekvienoje mokinių grupelėje rodys tikėjimo, dorovės ir sąmoningumo kelią vaikams ir paaugliams. Jums drauge su kiekviena šeima tenka didelė atsakomybė atskleisti vaikams ir jaunimui, kad Bažnyčia yra žmogaus kelias – kelias pas Dievą, kelias į Amžinąjį Gyvenimą.

Konferencijos programoje matau pasidalijimą, susiskirstymą, kuris tikriausiai neišvengiamas akademinuose renginiuose. Vienoje sekcijoje numatyta kalbėti apie krikščioniškąją antropologiją, krikščioniškumo dėmenį filosofiniuose apmąstymuose. Kitos sekcijos pranešėjai orientuosis į konkretesnius pedagoginius ir metodinius klausimus. Mano didžiausias linkėjimas, kad šie du lygmenys, šios dvi kryptys neliktų atskirtos, kad jos natūraliai papildytų ir pratęstų viena kitą. Taip sakau todėl, kad šiandiniame pasaulyje tiesiog kiekviename žingsnyje tenka matyti pastangas bei sprendimus, kurie gal atrodo veiksmingi ir šiuolaikiški, tačiau iš tiesų neneša vaisių arba net pa kenkia žmogui, pažeidžia jo orumą. Taip nutinka todėl, kad tos pastangos ir sprendimai yra grindžiami klaidinga žmogaus samprata arba daromi apskritai neapmąstant, neatsižvelgiant, kokia yra žmogaus prigimtis ir gyvenimo tikslas.

Šventasis Tėvas birželio 6 d. pradėdamas Romos vyskupijos bažnytinį kongresą „Šeima ir krikščionių bendruomenė: asmens ugdymas ir tikėjimo perteikimas“ kalbėjo apie visada seną ir visada naują klausimą: kas aš esu: „O šis klausimas savo ruožtu negali būti atskirtas nuo Dievo klausimo: ar yra Dievas? Ir: kas yra Dievas? Koks iš tikrųjų yra jo veidas? Biblijos atsakymas į šiuos du klausimus yra vieningas ir nuoseklus: žmogus sukurtas pagal Dievo paveikslą, o pats Dievas yra meilė“. Tik grįsdami pedagogiką, bet kokį socialinį veikimą, akademinus ieškojimus ir, žinoma, religinio ugdymo tobulinimą krikščioniška antropologija galime tikėtis, kad bus išlaikytas autentiškas Dievo ir žmogaus ryšys, iš kurio mes visi semiamės dvasinės gyvybės ir paguodos.

Paskyrimai

Telšių vyskupijoje

Kun. **Dainoras Židackas** atleistas iš Plungės šv. Jono Krikštytojo parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Papilės šv. Juozapo parapijos administratoriumi. Taip pat jam pavesta aptarnauti Šiaudinės Švč. M. Marijos parapiją.

Kun. **Juozas Deveikis** atleistas iš Gargždų šv. Mykolo Arkangelo parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Plungės šv. Jono Krikštytojo parapijos vikaru.

Mažeikių šv. Pranciškaus Asyžiečio parapijos kleboną, Mažeikių dekaną kun. **Zenoną Degutį** Telšių vyskupas paskyrė Telšių vyskupijos katedros Garbės kanauninku.

-T-

Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ pertvarkė vyskupijos Tribunolą:

Oficiolas – prel. bažn. t. dr. Juozas Šiurys. Viceoficiolas – kan. bažn. t. dr. Algis Genutis. Santuokos ryšio gynėjas – prel. Juozapas Pranciškus Gedgaudas. Teisingumo gynėjas – kan. Petras Merliūnas.

Teisėjai: mons. habil. dr. Petras Puzaras, mons. teol. dr. Vytautas Steponas Brazdeikis, kun. teol. dr. Vladas Gedgaudas.

Notarai: diak. relig. m. mgr. Klemensas Jaraminas, teol. ir bažn. t. lic. Sigita Sadzevičiūtė.

-T-

Pašventinta nauja bažnyčia

Spalio 9 d. suėjo 100 metų, kai buvo įkurta Šv. Pranciškaus Asyžiečio parapija Mažeikiuose. Ta proga mieste pašventinta naujoji Šv. Pranciškaus Asyžiečio parapiinė bažnyčia. Iškilimėms vadovavo Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ. Taip pat dalyvavo Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis bei nemažas būrys Telšių vyskupijos kunigų iš įvairių Telšių vyskupijos dekanatų.

-T-

Įkurta Rokų parapija

Atsižvelgiant į Rokų (Kaunas) bendruomenės prašymą, vadovaujantis kan. 515 nuostatais, įkurta Rokų šv. An-

tano Paduviečio parapija. Jai priklauso Rokai, Linksmės kalnas, Pavytės, Raželių, Rokelių, Patamulšėlių ir Vainatrakio kaimo dalis iš Aukštosios Panemunės parapijos, Ražiškių kaimas iš Garliavos parapijos, Vainatrakio kaimo dalis (būsimų Kauno miesto kapinių vieta) iš Išlaužo parapijos.

Rokų šv. Antano Paduviečio parapijos klebonas yra kun. teol. mgr. Virgijus Gražulevičius.

-vk-

Prisimintas mons. Kazimieras Vasiliauskas

Spalio 14 d. Vilniuje, Verkių rūmų Baltojoje salėje, Monsinjoro Kazimiero Vasiliausko fondas surengė šio iškilaus dvasininko ketvirtųjų mirties metinių minėjimą.

Į popietę susirinko mons. K. Vasiliauską pažinoję žmonės, jaunimas, dalyvaudavęs jo aukojamose šv. Mišiose. Renginyje prisiminimais dalijosi kunigą labai artimai pažinoję žmonės: monsinjoro kraštiečių rašytojas Algimantas Zurba, sielovados bendradarbis ir bičiulis kunigas Vaclovas Aliulis MIC, jo mokinys ir ilgametis vikaras kunigas Gintaras Petronis. Kalbėjusieji pabrėžė monsinjoro nuoširdumą, paprastumą, gebėjimą jautriai bendrauti, prie amžinųjų vertybių patraukti net ir netikinčius žmones. Už susitaikymo, tolerancijos, romumo įgyvendinimą savo tarnystėje mons. K. Vasiliauskui buvo įsteigta „Santarvės“ fondo premija. Daugeliui įstrigo kunigo kantrybė, taktas, per išpažintis duoti patarimai.

Susirinkusiesiems dainavo ir įvairiais instrumentais grojo B. Jonušo mokyklos moksleiviai kartu su savo mokytojais. Vėliau renginio dalyviai nuvyko į Antakalnio kapines pasimelsti prie monsinjoro K. Vasiliausko kapo. Kapinėse apie šį dvasininką kalbėjo poetas Justinas Marcinkevičius, kunigas Ričardas Doveika.

Minėjimas užbaigtas šv. Mišiomis Vilniaus arkikatedroje bazilikoje, kurioje mons. Kazimieras Vasiliauskas dirbo klebonu nuo pat jos atgavimo (nuo 1989 iki 1997 metų). Šv. Mišias už monsinjorą aukėjo vyskupas Juozas Tunaitis, o homiliją pasakė kunigas Arūnas Kesilis, kurio pašaukimui kunigystėn įtakos turėjęs monsinjoro pavyzdys.

-sbuž-

Į šį ryšį kėsinais tai, ką kardinolas Ratzingeris pamoksle prieš kardinolams įžengiant į konklavą taikliai ir įsimintinai įvardijo kaip reliatyvizmo diktatūrą. „Galutiniu ir paskutiniu visų daiktų matu laikomas tik savo Aš ir jo įgeidžiai“, – kalbėjo būsimasis popiežius. Esu tikras, kad Jums mokyklose ir universitetuose tenka kasdien grumtis su šia nuostata, su madingu pašiepiančiu ir atmetančiu požiūriu į aiškų ir tvirtą tikėjimą, tikėjimą, kuris vengia kraštutinumų ir margų išoriškų pagražinimų. „Suaugęs“ tikėjimas nėra nešamas mados ir paskutinių naujovių madų; suaugęs ir brandus tikėjimas giliai šaknijas draugystėje su Kristumi. [...] Kristuje tiesa ir meilė sutampa. Mūsų gyvenimas remiasi tiesa ir meile tiek, kiek priartėjame prie Kristaus“.

Tegu šie žodžiai, šis įpareigojimas, lydėjęs kardinolus konklavos metu, lydi ir Jus ieškant geriausių būdų, kaip perteikti evangelinę žinią ir tvirtus gyvenimo principus jaunajai kartai.

Prof. Haraldas Mandlis iš Eisenstadto katalikų instituto supažindino su religijos pedagogikos koncepcijomis šiandienos visuomenėje. Dr. Ewa Maltrovsky skaitė pranešimą apie šiandienos jaunimo ypatumus ir kaip jie sąlygoja religinį ugdymą Austrijoje. Prof. Gerdas Birkas iš Vokietijos aptarė tikybos mokymą kaip svarbią Bažnyčios veiklos dalį šiuolaikinėje visuomenėje. Jis nurodė, kad nuolatinė visuomenės kaita – kultūrinis daugialypiškumas, religinio išprusimo ir praktikos pokyčiai, naujas požiūris į esminius klausimus ir bendravimą – tampa tikybos dėstymui naujais iššūkiais, reikalaujančiais naujų atsakymų, grįstų gyva Bažnyčios tradicija. Pedagogas Juozapas Glebas aptarė tikybos mokymo modelius Amerikos katalikiškosiose mokyklose. Inara Uzolina pateikė informaciją apie 2005 metais atsiradusią galimybę Latvijos pradinėje mokykloje mokyti ekumeninių krikščionybės pagrindų. Latvijoje katalikai tėra mažuma, o ir kitos krikščionių Bažnyčios neturi didesnės įtakos švietimui.

Dr. Alma Stasiulevičiūtė įsimintiname pranešime pagrindė naujų tikybos programų antropologinius aspektus ir sakramentiškumą, akcentavo Dievo dovanos, jo malonės, dėkojimo svarbą kasdienybėje bei ugdymo procese. Dr. Eglė Laumenskaitė išryškino krikščioniškosios antropologijos svarbą tikėjimo ugdymui. Dr. Lina Šulcienė dalijosi išvalgomis apie krikščioniškojo ugdymo neprielaidiškumą ugdančiojo asmenyje. Dr. Elena Būgaitė aptarė žmogaus kilnumą slėpino ir filosofijos žvilgsniu. Dėstytojas Arūnas Bingelis svarstė apie Dievo paslėptį – krikščioniškumo dėmenį ir iššūkių filosofijai. Dr. Artūras Grickevičius aptarė krikščionybės ir Bažnyčios vietą integruotos (visuotinės ir Lietuvos) istorijos vadovėliuose. Dr. Aldona Vasiliauskienė supažindino su arkivysk. M. Reiniu kaip krikščioniškosios pedagogikos universalumo puoselėtoju.

Pranešimus skaitė Vilniaus, Kauno universitetų ir kolegijų dėstytojai bei tikybos mokytojai. Dalis konferencijos darbo vyko dviejose sekcijose. Vienoje iš jų buvo gvildenamos teorinės prielaidos krikščioniškajam ugdymui, kitoje – praktinės religinio ugdymo patirties išvalgos. Džiugino mokytojų pranešimai apie tikybos mokymo atnaujinimo būdus, naujos programos įgyvendinimo rezultatus, krikščioniškos aplinkos kūrimo ir mokių motyvacijos reikšmę, integracijos su kitais dalykais galimybes.

Konferencijos pabaigoje buvo išsakyti pasiūlymai ateičiai: glaudžiau bendradarbiauti su kitų Europos šalių religinio švietimo pedagogais keičiantis informacija, literatūra, metodikomis; organizuoti konferenciją apie religinio ugdymo integracijos galimybes tarp dalykų; pradėti kurti dorinio ugdymo (tikybos ir etikos) vertinimo sistemą; aktyviau bendradarbiauti ir atvirai diskutuoti su vyskupais, kunigais, katechetais, mokyklų bendruomenėmis. -gr-

Atsinaujinimo diena „Eucharistija – gyvenimo ir misijos versmė“

Spalio 23 d. Kaune Katalikų bendruomenė „Gyvieji akmenys“ Eucharistijos metų pabaigos proga surengė Atsinaujinimo dieną „Eucharistija – gyvenimo ir misijos versmė“. Eucharistijos slėpinio apmąstymais dalijosi Eucharistinio Jėzaus kongregacijos seserys, šventę rengiant talkino ir viešintelės Lietuvoje Eucharistiniam Išganytojui dedikuotos Kybartų parapijos vaikai ir jaunimas.

Atsinaujinimo diena prasidėjo šlovinimu ir malda. Pirmąją konferenciją „Trejybė ir Eucharistija – meilės mainų mokykla“ vedė puikiai mokanti lietuviškai latvė sesuo Linda Ceple SJE. Kalbėjoja aptarė žmogaus gyvenimą kaip kylantį iš Švč. Trejybės ir į ją nukreiptą. „Mūsų visų pašaukimas – išginti į Švč. Trejybę, eiti jos link“, – sakė ses. Linda. Švč. Trejybė yra ne kas kita, kaip nuolatiniai meilės mainai, ir mūsų pašaukimas juose dalyvauti. Anot kalbėtojos, ypatingu būdu šie meilės mainai pasireiškia šv. Mišiose – didžiausiame Švč. Trejybės apsiereškime. Švenčiant Eucharistiją – Kristaus mirties ir prisikėlimo slėpinius – dalyvauja visa Švč. Trejybė. Ses. Linda, remdamasi Bažnyčios Tėvų žodžiais, atskleidė, kad priimdami Komuniją iš tiesų savin priimame visą Švč. Trejybę. Sesuo Linda konferenciją baigė pabrėždama, kad priimti Švč. Trejybę reiškia ir gauti misiją, t. y. būti siunčiamam dalytis Dievo meile su kitais.

Pirmąją ir antrąją konferencijas perskyrė Evangelija pagrįstas vaizdelis „Palaiminti, kurie alksta...“. Susirinkusieji ne tik klausėsi Dievo žodžio, bet ir buvo juo apdalyti – po salę pasklidę vaikai žmonėms dalijo varpas su prie jų pritvirtintais Šventojo Rašto žodžiais.

Antrąją konferenciją „Eucharistinis dėkojimas ir šlovinimas“ vedė ses. Ligita Ryliškytė SJE. Kalbėjoja dėkojimą ir šlovinimą pavadino mūsų atliepu ir atsivėrimu Dievui. Anot jos, gyventi dėkojimu – tai žmogiškumo pratybos. Ses. Ligita pabrėžė, kad dėkingumas yra labai svarbus, nes jis augina mūsų pajėgumą mylėti. Dėkingumas tarsi atveria mūsų akis meilei, o šlovinimas mus atgręžia į Kitą. Anot ses. Ligitos, šiandien, nerimasties ir skubėjimo laikais, reikia itin šlovinti Dievą, nes šlovinimas mus priverčia sustoti, jis praplečia mūsų akiratį. „Šlovinimas ypač svarbus išgyvenant krizę“, – teigė kalbėtoja. Ji ragino išgyvenant sunkumus dėkoti ir šlovinti, t. y. sustoti ir žvelgti į Kitą.

Po pietų Atsinaujinimo dienos dalyviai pasiskirstė po darbo grupes. Daug žmonių laukė užtarimo maldos, kiti dalyvavo ses. Bernadetos Mališkaitės vestoje darbo grupėje apie sekmadienio šventimą „Esu duona kitiems“. Ses. Bernadeta akcentavo, kad sekmadienis yra ne tik poilsio diena, bet ir laikas, kurį pašventina Viešpats. „Švęsdami Eucharistiją mes patys turime virsti dėl kitų laužoma duona“, – sakė kalbėtoja. Ses. Margarita Morkvėnaitė SJE ir Gema Stanelytė SJE darbo grupėje „Eucharistinis dvasingumas ir pasauliečiai“ kalbėjo apie nuolat mūsų alkstantį Eucharistinį Jėzų. Seserys karštai kvietė net darbų sukuryje nepamiršti Viešpaties, mokė neatitraukiant nuo darbų širdimi adoruoti Eucharistinį Jėzų. Darbo grupėje „Eucharistijos šventimo istorija“ ses. Ligita Ryliškytė apžvelgė Mišių šventimo raidą, jų sandarą. Ses. Linda Ceple SJE vedė darbo grupę apie Eucharistiją ir misiją. Ji pabrėžė, kad visų mūsų užduotis tapti kaip Jėzus. Esame sukurti šventėjimui. Ji kvietė semiantis jėgų iš Eucharistijos vis labiau įsiklausyti į mus kviečiantį Šventosios Dvasios balsą, kuris tampa vis subtilesnis mūsų dvasios gyvenimui gilėjant, ir jam paklusti.

Įvadą į Eucharistijos liturgiją vedė kun. Artūras Kazlauskas. Šv. Mišių koncertacijai vadovavo nuolat Atsinaujinimo dienas palydintis arkiv. Sigitas

Misijos Naujosios Vilnios bažnyčioje

Spalio 1–7 d. Naujosios Vilnios Švč. Mergelės Marijos Taikos Karalienės bažnyčioje vyko pirmosios parapijos misijos. Misijoms vadovavo buvęs šios parapijos klebonas kun. Vaclav Volodkovič ir prel. Kšyštof Pastušak, atvykęs iš Belgijos. Misijų vadovai kasdien aukojo šv. Mišias ir sakydavo ilgesnes nei įprasta homilijas. Pagrindinės misijų temos buvo apie žmogaus mirtį, susitikimą su Dievu, Paskutinį teismą, amžinąjį gyvenimą ir amžinąjį pasmerkimą. Šios temos daugelio pamokslininkų yra aplenkiamos, todėl, misijų organizatorių nuomone, labai svarbu apie tai kalbėti specialiomis progomis. Pasak jų, šie dalykai žmonėms rūpi ir, negavę tinkamo religinio ugdymo Bažnyčioje, jie neretai pradeda domėtis įvairių apsišaukėlių, šių dienų netikrų pranašų skelbiamomis pasaulio pabaigos teorijomis. Todėl Katalikų Bažnyčia, vedama Apreiškimo, turi apie tai prabilti šiuolaikine kalba, kad tiesa apie amžinąjį gyvenimą paskatintų žmones atsiversti.

Misijų metu parapijiečiams buvo teikiamas Susitaikymo sakramentas, kasdien praktikuotos įvairios pamaldumo formos: Kryžiaus kelias, rožinio malda, adoracija, gailėstingumo vainikėlis, litanijos ir kt. Vieną dieną parapijiečiai pagal asmenines galimybes raginti šeimų arba savo intencija pasininkauti ir vartoti tik duoną ir vandenį. Pasninkas, malda, išpažintis, Eucharistija, pagalba kitiems – tai svarbiausios krikščionio gyvenimo nuostatos, kurios, nepaisant didelio sekuliarios visuomenės poveikio, niekada nepasens. Misijose pabrėžta, kad ypač veiksminga yra šeimos malda, nes tik tokioje mažoje bendruomenėje krikščioniškos vertybės gali būti sėkmingai perduotos ir gali tinkamai įsišaknyti.

Spalio 8 d. Naujosios Vilnios Švč. Mergelės Marijos Taikos Karalienės bažnyčia po daug parapijiečių sutraukusių misijų buvo iškilmingai konsekruota. Konsekracijos iškilmėms vadovavo Vilniaus arkivyskupas metropolitai kardinolas Audrys Juozas Bačkis, dalyvavo 20 kunigų. Šv. Mišios vyko ir kardinolo homilija skambėjo lietuvių ir lenkų kalbomis.

Nuo 2002 metų vykdyti sovietmečių visiškai nuniokotos šventovės atstatymo darbai, kuriuos pradėjo pirma-

sis Švč. Mergelės Marijos Taikos Karalienės parapijos klebonas kun. Vaclav Volodkovič, užbaigė dabartinis klebonas kun. Wojciech Gorlicki.

-sbuž-

Pristatytas šv. Faustinos „Dienoraštis“

Spalio 14 d. Vilniuje šv. Kryžiaus namuose buvo pristatytas vienuolės šv. Faustinos Kowalskos „Dienoraštis“ lietuvių kalba (išvertė Inga Buškutė, išleido „Dialogo kultūros“ institutas). Vakarą vedė kun. Juozapas Minderis, dalyvavo gausus būrys žmonių. Jau porą metų Vilniuje gyvenančių ir Dievo gailestingumo šventovėje apaštalaujančių seserų, kurių vienuolija buvo įkurta šv. Faustinos troškimu, vyresnioji Helena Świątek išryškino pagrindines sesers Faustinos pasiuntinybės užduotis: priartinti ir skelbti pasauliui Šv. Rašte apreikštą tiesą apie gailestingąją Dievo meilę kiekvienam žmogui; melsti Dievo gailestingumo visam pasauliui praktikuojant naujas Jėzaus padiktotas Dievo gailestingumo kulto formas (Dievo gailestingumo paveiklo nutapymas ir gerbimas, Gailestingumo šventė pirmąjį sekmadienį po Velykų, Dievo gailestingumo vainikėlis ir malda); įkvėpti apaštališkąjį Dievo gailestingumo judėjimą.

Kita šios vienuolijos sesuo susirinkusiems paaiškino Dievo gailestingumo paveiklo ikonografiją ir simboliką, pasidalijo savojo pašaukimo istorija, kuri susijusi su Faustinos „Dienoraščio“ skaitymu.

Dievo gailestingumo vyrų kongregacijos vyresnysis kun. Igoris, kuris kartu su broliais šiuo metu kuriasi Vilniuje prie Šv. Stepono bažnyčios, pasakojo, kaip ilgai pats priešinosi ir nenorėjo priimti kvietimo kurti naują Dievo gailestingumo vyrų kongregaciją, kol galiausiai įtikėjo pašaukimu, o dar po kurio laiko atvyko į Vilnių – Dievo gailestingumo miestą, kuriame vyko patys svarbiausi sesers Faustinos gyvenimo įvykiai. Kun. Igoris, kilęs iš Baltarusijos, tačiau augęs ir gyvenęs Italijoje, ilgą laiką dirbo klebonu vienoje Venecijos parapijoje.

Vakaro metu taip pat buvo prisimintas sesers Faustinos Kowalskos dvasios tėvas vilnietis kun. Mykolas Sopočka (Michal Sopočko), buvo skaitomos „Dienoraščio“ teksto ištraukos, skambėjo giesmės.

-sm-

Tamkevičius SJ. Ganytojas savo homilijoje, pagrįstoje popiežiaus Benedikto XVI išvalgomis, pabrėžė Eucharistijos solidarizuojantį matmenį. Anot arkivyskupo S. Tamkevičiaus, Eucharistija kuria bendruomenę, moko mus pamatyti kitą, solidarizuoja su broliais.

-ap-

Vysk. K. Paltaroko gimimo 130-ųjų metinių minėjimas

Panevėžyje spalio 17–23 d. vyko vyskupo Kazimiero Paltaroko gimimo 130-osioms metinėms skirti renginiai.

Spalio 17 d. – sporto diena. Visa Vysk. K. Paltaroko mokykla bėgo 130 km estafetę. Pirmąjį ratą bėgo vyskupas Jonas Kauneckas. Spalio 18 d. Panevėžio krašto ateitininkai Panevėžio katedros salėje rinkosi į ateitininkų sąskrydį, kuriame dalyvavo visos Panevėžio ateitininkų kuopos ir ateitininkai iš Alytaus bei Telšių. Sąskrydžio metu prieš pietus jaunimas žaidė susipažinimo žaidimus, dalyvavo viktorinoje. Panevėžio ganytojas tarė pakilų žodį apie savo pirmtaką. Po pietų Muzikiniame teatre vyko įvairaus amžiaus grupių giesmių ir liturginių šokių šventė, kurioje dalyvavo grupės iš Panevėžio, Alytaus ir Šiaulių. Spalio 19-oji buvo skirta vienuoliktųjų ir dvyliktųjų rekolekcijoms. Viena jaunimo grupė susikaupimo dieną praleido Baltriškėse, kita – Linkuvoje. Spalio 21 d. Vysk. K. Paltaroko mokyklos moksleiviams katedroje Mišias aukojo katedros administratorius kun. Tomas Skrudupis.

Pagrindinę minėjimo dieną – spalio 20-ąją Panevėžio katedroje šv. Mišias aukojo Panevėžio vysk. Jonas Kauneckas, vysk. Juozas Preikšas ir Telšių vysk. Jonas Boruta SJ bei arti šešiasdešimties Panevėžio vyskupijos kunigų. Ši diena vyskupo Jono Kaunecko sprendimu buvo ir maldų už kunigų šventėjimą diena. Pamokslą pasakė Panevėžio vyskupas Jonas Kauneckas. Mišiose giedojo N. Jautakienės vadovaujamas mergaičių choras. Per pamokslą vyskupas J. Kauneckas pakiliai nusakė vyskupo K. Paltaroko nuveiktus darbus, cituodamas jo pastoracinius laiškus. Ganytojas sakė, kad ši katedra yra vyskupo K. Paltaroko kūryba, kurią jis kūrė drauge su skulptoriumi J. Zikaru. Jie išstis valandas diskutuodavo ir ginčydavosi, kaip padaryti katedrą gražesnę. Visa tai, kas yra katedroje, – tai vysk. Paltaroko minčių realizacija. Jo svajonė – Panevėžio kunigų seminarija. Dabar šiame pastate įsikūrė K. Paltaroko vidurinė mokykla. Taigi čia buriasi jaunimas, kurį jis labai mylėjo. Pasak ganytojo, vysk. K. Paltarokas sukūrė tikėjimo mokyklą, kurioje mes visi mokėmės. Vien jo katekizmų pagrindžio sąlygomis išleista per du su puse mln. tiražo. Galima sakyti, kad iš „Tikybos pradžiamokslis“ mokėsi keletas milijonų vaikų, kelios kartos, visas sovietinio laikotarpio jaunimas. Vysk. J. Kauneckas taip pat prisiminė savo susitikimus su vyskupu Kazimieru Paltaroku.

Po šv. Mišių vysk. Jonas Kauneckas padėkojo Lietuvių katalikų mokslo akademijos pirmininkui vysk. Jonui Borutai SJ už tai, kad šios Akademijos pastangomis yra išleista studija apie vysk. K. Paltaroką. Vysk. Jonas Boruta sakė, kad šių metų gegužės mėn. Telšių vyskupijoje buvo iškilmingai paminėta didžiojo žemaičių vyskupo Motiejaus Valančiaus tokia pati mirties sukaktis. „Vienas žemaičių Didysis mirė tuomet, kai gimė kitas – aukštaičių Didysis“, – sakė Telšių vyskupas. Po to vyskupai drauge su kunigais procesija nuėjo į katedros kriptą pasimelsti prie vysk. K. Paltaroko kapo.

J. Miltinio teatre ta proga surengtame minėjime giedojo Kauno sakralinės muzikos mokyklos Nijolės Jautakienės vadovaujamas mergaičių choras. Ištraukas iš vysk. K. Paltaroko pastoracinių laiškų skaitė Miltinio dramos teatro aktorius Albinas Keleris. Liturginius šokius šoko ir sceninės kompozicijos vaizdelius atliko Vysk. K. Paltaroko mokyklos moksleiviai – mokyklos liturginė studija.

Vysk. K. Paltaroko gimimo 130-osioms metinėms paminėti skirta savaitė užbaigta sekmadienį jaunimo Mišiomis, kurias aukėjo kun. M. Kučinskas. Vyskupas Jonas Kauneckas sumos Mišiomis ir pamokslu bei Eucharistine procesija užbaigė Eucharistijos metus.

Kauno arkivyskupijos kunigų susirinkimas

Spalio 12 d. Kauno arkivyskupijos kurijoje vyko pirmasis po vasaros pertraukos kunigų susirinkimas. Jo metu Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius paskelbė tądien jo pasirašytą dekretą „Dėl silpną ryši su parapijomis turinčių tikinčiųjų sielovados“.

Arkivyskupijos kunigams pristatydamas šį dekretą ganytojas sakė, kad paskelbti jį nutarė matydamas, jog kunigai, atlikdami savo sielovadines pareigas, dažnai susiduria su tokiais tikinčiaisiais, kurie beveik nieko nežino apie savo tikėjimą, priklausomybę parapijai. Jie tik prašo kuo greičiau ir gražiau suteikti vieną ar kitą patarnavimą – pakrikštyti, sutuokti, palaidoti ir t. t. Ganytojo teigimu, tokie žmonės mano, kad kunigas privalo patarnauti taip, kaip jie prašo, o kartais net reikalauja. Dėl to neretai kyla ir konfliktų, nenaudingų nei tiems nuo Bažnyčios nutolusiems žmonėms, nei pačiai Bažnyčiai.

Arkiv. S. Tamkevičius pabrėžė, kad tokių aplinkybių akivaizdoje reikia laikytis vienos bendros taisyklės: patarnavimų prašančius žmones, ypač stokančius religinio sąmoningumo, reikia stengtis laimėti Bažnyčiai, bet ne nuo jos nutolinti. Tačiau čia pat ganytojas atkreipė dėmesį, kad net geriausių tikslų negalima siekti bet kokia kaina, pataikaujant žmonėms ir paliekant juos dvasinėje tamsoje. Visuomet išlieka pareiga evangelizuoti bei katekizuoti besikreipiančius žmones, o sakramentus teikti tik tinkamai tam pasirengusiems asmenims. „Kunigas, kuris nors ir gražiausiai patarnautų tikintiesiems, tačiau apleistų katechezę, rizikuotų atsistoti greta mūsų dienų astrologų ar būrėjų iš kavos tirščių ir atsakytų už tai, kad laisvoje Lietuvoje užaugs krikščioniškojo tikėjimo nepažįstanti karta“, – sakė arkivyskupas.

Dekrete teigiama: „Jokie sielovadiniai motyvai nepateisina Krikšto ar Santuokos sakramento teikimo ne bažnyčiose, o egzotinėse vietose <...> Bažnyčiai visuomet kenkia per didelis kunigų medžiaginis suinteresuotumas, kurio vedami, jie nesutinka leisti tikintiesiems priimti sakramentus kitose bažnyčiose. <...> Siekiant išvengti medžiaginio suinteresuotumo, priimdami auką už sakramentų teikimą svetimų parapijų tikintiesiems, kunigai sau tepasilieka tik pusę aukos, o likusią dalį teskiria parapijos katechetui arba Katechezės mokyklos išlaikymui. <...> Teikti Krikšto, Sutvirtinimo ir Santuokos sakramentus gerai neparengtiems tikintiesiems yra sielovadinis nusikaltimas. <...> Už tikinčiųjų parengimą sakramentams yra atsakingas juos teikiantis kunigas. Siekiant besikreipiančiuosius laimėti savo parapijai, reikia imtis ne prievartos, pavyzdžiui, neišduodant krikšto ar laisvo stovio pažymų, bet visiems tikintiesiems patarnauti taip, kad jiems kuo mažiau siai kiltų noras ieškoti patarnavimų kitose bažnyčiose“.

Apibendrinamas šio dekreto nuorodas Kauno arkivyskupijos ganytojas išreiškė viltį, kad jos padės kunigams ir silpną ryši su Bažnyčia turintiems tikintiesiems geriau suprasti vieniems kitus, kad būtų kuo vaisingiau pasinaudojama Bažnyčioje esančiais dvasiniais turtais. „Mūsų pareiga padaryti visa, kas nuo mūsų priklauso, kad besikreipiančius žmones laimėtume Bažnyčiai, o priimami sakramentai duotų kiek įmanoma daugiau vaisių“.

To paties susirinkimo metu Kauno arkivyskupijos generalvikaras bei arkivyskupo augziliaras vyskupas Jonas Ivanauskas kunigams pristatė neseniai Lietuvos Vyskupų Konferencijos liturginės komisijos parengtus bei

Didėja pasauliečių pranciškonų gretos

Spalio 15 d. Marijampolėje naujų narių į Pasauliečių pranciškonų ordiną priėmimo proga pasauliečių pranciškonų surengta konferencija „Tėvo patikėtus žodžius aš perdaviau jiems“ (Jn 17, 8) prasidėjo Šv. Arkangelo Mykolo bazilikoje šv. Mišiomis, kurias aukėjo kun. Saulius Paulius Bytautas OFM bei Vilkaviškio vyskupo generalvikaras kun. Arūnas Poniškaitis. Šv. Mišių metu, dalyvaujant nacionaliniam ministriui broliui Nerijui Čapui OFS, Birutė Bagdonienė ir Rolandas Rudzevičius iškilmingai davė amžinuosius įžadus. Į noviciatą buvo priimti nauji nariai – Jonas Vasmanas, Ričardas Makūnas, Aurimas Galianovas, Vytautas Banaitis.

Šv. Mišių metu skambėjo Marijampolės kolegijos dėstytojo, kompozitoriaus Ričardo Makūno, tapusio pasauliečių pranciškonų naujoku, sakralinė Mišių muzika, iškilmingai giedojo Vilkaviškio kultūros centro choras, vadovaujamas Laimos ir Albino Venclovų. Susirinkę marijampoliečiai ir svečiai iš visos Lietuvos malda ir savo pitarimu palaikė ir džiaugėsi gausėjančia pasauliečių pranciškonų šeima.

Pasauliečių pranciškonų ordino narių užduotis yra savo gyvenimo pavyzdžiu skelbti meilės ir taikos Evangeliją – Gerąją Naujieną. Pasauliečiai pranciškonai Dievo artumo siekia malda, atgaila, aktyvia socialine veikla, nepamiršdami tobulinti savęs pagal Jėzaus paveikslą, sekdami šv. Pranciškaus pavyzdžiu. Prieš Antrąjį pasaulinį karą pasauliečiai pranciškonai aktyviai veikė visoje Lietuvoje. 1940 m. jų veikla formaliai buvo sustabdyta, bet tęsėsi pogrindyje. Atgavus nepriklausomybę, 1999 m. pasauliečių pranciškonų veikla vėl įteisinta juridškai. Marijampolėje pasauliečių pranciškonų veikla atnaujinta 2001 m. rugpjūčio 26 d. Dabar Marijampolės šv. Arkangelo Mykolo brolijai priklauso 13 narių.

Po šv. Mišių konferencija vyko Marijampolės marijonų vidurinėje mokykloje. Konferencijos dalyvius sveikino Vilkaviškio vyskupo generalvikaras kun. Arūnas Poniškaitis, jis taip pat perdavė nuoširdžius vyskupo R. Norvilos, tuo metu dalyvavusio Vyskupų sinode Vatikane, linkėjimus. Vilkaviškio vyskupijos pasauliečių pranciško-

nų ministrė ses. Galina Ribačiauskienė OFS džiaugėsi gausėjančia pranciškonų šeima.

Marijampolės pasauliečių pranciškonų brolijos vyresnioji ses. Nijolė Puodžiūnienė OFS dar kartą pasveikino naujus narius ir įteikė simbolines dovanas. Konferencijos darbu rūpinosi ir ją koordinavo Vilkaviškio vyskupijos Vaikų sielovados centro referentė Aida Kalvaitytė.

Pasauliečių pranciškonų nacionalinis ministras brolis Nerijus Čapas OFS savo pranešime „Pasaulietis Bažnyčioje vakar ir šiandien“ supažindino su Pasauliečių pranciškonų ordino istorijos vingiais bei svarbiausiais dvasinumo bruožais. Sesuo Alma Vabuołaitė FDCJ, kalbėdama apie pranciškonišką asmenybės sampratą, akcentavo žmogaus vientisumą. Žmogus sukurtas iš meilės pagal Dievo paveiklą ir panašumą, todėl kūnas, nors šv. Pranciškaus, suvokiančio žmogaus prigimtį, vadinamas „broliu asilu“, padeda išreikšti meilę, be kūno neįmanoma bendrystė. Kunigas Saulius Paulius Bytautas OFM pranešime „Šv. Pranciškaus taika ir gėris mūsų gyvenime“ paprastai, šiltai ir nuotaikingai kalbėjo apie šv. Pranciškaus ir jo sekėjų nuoseklų taikos bei gėrio siekimą visose gyvenimo srityse.

Konferencija nestokojo ir meninio žodžio, ir muzikos (vadovė ses. D. Staskevičiūtė SF), ir šokio (vadovė I. Plikyrienė), ir vaidybos (ses. Kristina Jolanta Žilytė SF). Konferencijos dalyvių dėmesį ypač traukė bibliotekinė Linos Sutkienės parengta pranciškoniškų spaudinių paroda, kurioje buvo ypatingai vertingų senų pranciškoniškų žurnalų ir knygų.

-vbal-

Šv. Jonų bendruomenės diena

Spalio 15 d. Vilniaus šv. Jono Krikštytojo ir šv. Jono apaštalo ir evangelisto bažnyčioje surengta bendruomenės diena. Joje dalyvavo ir savo pastoracinę metų planą bendruomenei ir visiems tikėjimo ir gyvenimo atramos bei šviesos žmonėms pristatę visų šioje bažnyčioje veikiančių grupių atstovai.

Čia darbuojasi trylika pastoracinių būrelių, kurie visada svetingai priima naujus narius. Po prisistatymų kun.

išleistus tris apeigynus: „Atgailos apeigos“, „Ligonų patepimo apeigos ir pastoracijos gairės“ bei „Šventoji Komunija ir Eucharistijos slėpinio kultas ne Mišių metu“. Pristatydamas šiuos dokumentus ir atsakydamas į kunigų klausimus vysk. J. Ivanauskas pasidžiaugė, kad apeigynai paskelbiami Eucharistijos metais ir paskatins tiek kunigus, tiek ir visus tikinčiuosius dar didesnei Eucharistijos pagarbai bei įpareigos šiuos didžius tikėjimo slėpinius kuo pagarbiau švęsti liturgijoje.

Arkivyskupijos kunigų susirinkimas kurijoje užbaigtas bendra malda bei pietumis. Kitas susitikimas numatomas lapkričio 15 d., jame tikimasi sulaukti svečio iš Lenkijos – Drohičino vyskupo Antoni Pacyfik Dydycz OFM Cap.

-dch-

Paminėtos kun. P. Masilionio SJ mirties 25-osios metinės

Tėvo Pranciškaus Masilionio SJ atminimas daugeliui yra be galo brangus. Tai liudijo pilna bažnyčia žmonių, spalio 15 d. susirinkusių į Sidabravą paminėti šio kunigo jėzuito mirties 25-tųjų metinių.

Iškilmingas minėjimas prasidėjo 10 val. Švenčiausiojo Sakramento pagarbiniu. Adoracijos valandą vedė Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis. Kartu su Eucharistinio Jėzaus seserų kongregacijos seserimis Valandų liturgijos malda buvo jungiama su rožinio slėpiniais.

Po to vykusioje konferencijoje Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ kalbėjo apie Eucharistijos įsteigimą Paskutinės Vakarienos metu, „duonos laužymą“ pirmaisiais krikščionybės metais. Akcentuodamas Eucharistijos svarbą visais amžiais, ganytojas priartėjo prie jėzuitų atvykimo į Lietuvą 1569-aisiais metais. Jėzuitai, vyskupo teigimu, skiepijo žmonių pagarbą tinkamam Eucharistijos šventimui. Jėzuito Pranciškaus Masilionio SJ veikla sovietų okupacijos metais taip pat buvo susijusi su Eucharistijos kultu. Priešindamas vykdomai antireliginei politikai, Tėvelis organizavo moksleivių Eucharistijos mylėtojų sąjūdį, 1947 m. įkūrė Eucharistinio Jėzaus seserų kongregaciją, 1969 metais subūrė Eucharistijos bičiulius. Sovietų valdžiai mėginant užgniaužti Kauno seminariją, Pranciškus Masilionis SJ jaunuoliams vedė pogrindžio rekolekcijas. Rekolekcijų dalyviai labiausiai atsimena t. Pranciškaus meilę Dievui.

12 val. prasidėjo šventosios Mišios. Jas aukojo ir pamokslą sakė Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius SJ. Arkivyskupo teigimu, kun. Pranciškus Masilionis SJ, sugrįždamas į Tėvo namus laikinai paliko ne tik Sidabravo parapijiečius, bet ir didelį būrį idėjos bičiulių – dvasios vaikų, kurie iš jo sėmėsi didelės meilės Dievui. Kunigas Pranciškus, pasak arkivyskupo, buvo vadas, kuris žvelgė į ateitį. Jis norėjo suburti po Kristaus vėliava kunigus, seseris vienuoles ir pasauliečius, kad jie visi, susivieniję į Eucharistinio Jėzaus mylėtojų sąjūdį, neštų palaimą mūsų tėvynei. „Tuomet jo mintys atrodė utopiškos, jis žvelgė per daug toli į ateitį. Tačiau dideli žmonės visuomet mato ne tik tai, kas yra po kojomis...“, – kalbėjo arkivyskupas. Pamokslą pabaigoje ganytojas pridūrė: „Negaliu kitaip įsivaizduoti tėvo Pranciškaus, kaip šiek tiek susirūpinusiu veidu kalbančio apie būtinumą organizuotis ir burtis apie tabernakulį, apie vyskopus bei kunigus, atstovaujančius Bažnyčiai“.

Po šv. Mišių tėvo Pranciškaus Masilionio SJ atminimą pagerbė Sidabravo mokiniai. Bažnyčioje skambėjo giesmės, tėvo Pranciškaus eilėraščių posmai, kunigų pažinojusių žmonių prisiminimai. Kad artumo jausmas neišblėstų, mokiniai visiems susirinkusiems išdalijo po mažą pačių pieštą lašelį, kviesdami visus būti lašeliais, išliejančiais į meilės jūrą. Minėjimas baigtas maldomis ir giesmėmis prie tėvo Pranciškaus Masilionio SJ kapo.

-irat-

Kretingos pranciškoniškojo jaunimo tarnybai – 10 metų

Spalio 8 dieną Kretingos pranciškoniškojo jaunimo tarnyba (PJT) minėjo savo dešimties metų jubiliejų. Šventė prasidėjo padėkos Mišiomis Kretingos Viešpaties Apreiškimo Švč. M. Marijai bažnyčioje. Eucharistijos šventimui vadovavo dabartinis PJT prezidentas br. kun. Gediminas Numgaudis OFM. Jam talkino pirmasis PJT prezidentas br. kun. Algirdas Malakauskis OFM, Kretingos parapijos klebonas br. kun. Evaldas Darulis OFM, br. kun. Linas Vodopjanovas OFM, br. kun. Paulius Bytautas OFM ir br. kun. Juozapas Pudžemys OFM.

Savo pamoksle br. Gediminas tos dienos Dievo žodžio skaitinių žodžiais apmąstė PJT dešimties metų patirtį. Pasak jo, kaip ir apaštalas Paulius, Pranciškoniškojo jaunimo tarnyba „visko ragavo: buvo sotūs ir alkani, turtingi ir beturčiai“. Brolis dėkojo visiems PJT darbuotojams ir savanoriams. „Didžiausias palaiminimas ir Dievo dovana Tarnybai – žmonės, kurie aukojo save“, – sakė jis džiaugdamašis, kad daugelis atsiliepė į Dievo kvietimą per PJT suruoštą pokylį – seminarus, vakarus ir visus kitus renginius, įvykusius per 10 metų.

Po šv. Mišių vienuolyno koridoriuje ir Špitolėje pristatytos fotografijos parodos, atspindinčios per 10 metų nueitą PJT kelią. Vėliau šventė persikėlė į Kretingos pranciškonų gimnazijos salę. Čia vaizdo projektoriumi demonstruojant nuotraukas buvo išsamiai apžvelgta PJT 10 metų veikla.

Nuo 1989 m. į Kretingos vienuolyną sugrįžę mažesnieji broliai daug dėmesio skyrė jaunimui, jo ugdymui, įtraukimui į bendrą evangelizacinį darbą. 1995 m. kovo 6 d. Mažesniųjų brolių ordino Apreiškimo Švč. Mergelei Marijai vienuolyno namų kapitulos nutarimu įsteigta Pranciškoniškojo jaunimo tarnyba, įregistruota 1995 m. kovo 23 d. Jau pirmaisiais metais apsirėžtos nuolatinės PJT veiklos sritys tebesitęsė iki dabar. Tai kasmetiniai atgailos žygiai į Žemaičių Kalvariją, gavėnios atgailos žygiai per Kretingą; šv. Antano, šv. Pranciškaus ir Kristaus Karaliaus šventės; evangelizacija mokyklose, misijos Kaliningrado srityje, Kretingos ligoninėje ir kt. Dažniausiai Pakutuvėnuose organizuojamos šeimų, jaunimo, Pranciškaus draugų, ikonografijos ir kt. stovyklos, taip pat rekolekcijos jaunimui, muzikantams, Tarnybos nariams. Rengiami įvairūs kursai ir seminarai. Vykdomos lyderių ir savanorių ugdymo programos, socialinės akcijos. PJT aktyviai dalyvauja ir kituose Lietuvos bei užsienio krikščioniškojo jaunimo renginiuose. Kiekvienais metais sukuriami vis nauji projektai, plečiantys PJT veiklą bei į juos kviečiamų žmonių būrį. 1998 m. nutarta leisti informacinį leidinuką „Tikėjimas“. 2000 m. PJT inicijavo bendrą Kretingos jaunimo organizacijų sambūrį – „Apskritasis stalas“. 2001 m. sukurta nauja pranciškoniškojo jaunimo ugdymo programa „Operacija PU“. 2004 m. pasirašyta bendradarbiavimo sutartis su Lietuvos Gailestingumo ir sveikatos fondu. Nuo 2005 m. kovo mėn. trečiadieniais 19 val. radijo stoties FM Palanga (88,7 MHz) eteryje vedama krikščioniška jaunimo laida „Druska“. Pavasarį pradėta paauglių mergaičių iš krizinių šeimų ugdymo programa „Būkit geri, jeigu galit“. PJT nariai įsitraukė į neseniai įkurtos Pranciškoniškosios pasauliečių akademijos veiklą ir kuruoja Jaunimo skyrių.

Apžvelgus praėjusius 10 metų, į sceną pasidalyti prisiminimais buvo pakviesti visi buvę PJT prezidentai: br. kun. Algirdas Malakauskis OFM (tada dar buvęs pasaulietis), Rūta Domarkaitė, Judita Liepaitė, Margarita Lizdenytė ir br. kun. Gediminas Numgaudis OFM.

Švenčiančią savo dešimtmetį Pranciškoniškojo jaunimo tarnybą sveikino Telšių vyskupijos jaunimo centras, pranciškonai pasauliečiai, Kretingos šeimų maldos grupelė, Vilniaus bernardinų parapijos jaunimas, katalikų

Anicetas Tamošaitis SJ aukojo šv. Mišias, po to įvairios grupės kartu su bendruomene šventė agapę.

Seniausias tradicijas Šv. Jonų bendruomenėje turi gyvojo rožinio grupelės, našlių būrelis ir katechumenato programa suaugusiems. Be to, kaip ir daugelyje parapijų, visus mokslo metus vaikai rengiami pirmajai Komunijai, o paaugliai – Sutvirtinimo sakramentui. Vyksta pirmajai Komunijai besirengiančių vaikų tėvų susitikimai, atskirai buriasi jaunimas, norintis Bažnyčioje atrasti bendraminčių. Taip pat renkasi jaunos šeimos. Šv. Mišioms atskirai rūpestingai ruošiasi choras, į sekmadienio šv. Mišias įsitraukia vaikų tarnyba. Kiekvieną savaitę susitinka melstis ir dalytis tikėjimu Šventojo Rašto grupelės, šv. Ignaco dvasinių pratybų dalyviai, krikščioniškojo gyvenimo bendruomenė (KGB), maldos susirinkimo „Kvietimas“ nariai. Sekmadieniais studentams skirtose Mišiose gieda *Gospel* choras, po liturgijos jaunimas susirenka pasikalbėti ir pasivaikšinti arbata zakristijoje.

-sbuž-

Vilniaus arkivyskupijos parapijų jaunimo atstovų forumas

Spalio 15 dieną Vilniaus arkivyskupijos jaunimo centras pakvietė Vilniaus arkivyskupijos parapijų jaunimo atstovus į forumą. Tokio renginio tikslas – sudaryti galimybę jauniems žmonėms susitikti, dalytis idėjomis, patirtimi, entuziazmu, juos padrąsinti, taip pat pristatyti sėkmingos jaunimo veiklos parapijoje pavyzdžius. Iš 24 Vilniaus arkivyskupijos parapijų atvykęs jaunimas turėjo parengęs parapijos veiklą pristatančius standus. Forumo metu dalyviai aptarė savo patirtį: kas juos žavi ir kas nepatinka jų bendruomenėse, kokios jaunų žmonių svajonės ir ką reikėtų įgyvendinti. Jaunimas drąsiai įvardijo, kad labai svarbu burti gyvas parapines bendruomenes, visi jauni žmonės trokštą sulaukti asmeninio dėmesio ir užmegzti ryšį su parapijoje dirbančiais kunigais. Daugelio jaunuolių nuomone, bendruomeninė patirtis neturi baigtis sekmadienio Mišiomis.

Po pietų savo veiklą pristatė 6 parapinės veiklos grupės: Biblijos, Mišių patarnautojų, maldos, Taize, socialinės,

projektinės veiklos būreliai. Forumo dalyviai susitiko su Vilniaus arkivyskupu kardinolu A. J. Bačkiu, kuris paragino jaunimą aktyviau veikti Bažnyčioje ir drąsiai prisiimti atsakomybę. Jaunimas uždavė kardinolui įvairių klausimų. Šv. Mišių metu kardinolas išreiškė viltį, jog Šv. Teresės Avilietės, didžios Bažnyčios mokytojos, minėjimas, sutapęs su forumo diena, yra ženklas, liudijantis, kad jaunų žmonių tarnystė Bažnyčioje yra labai reikalinga.

Vakare forumo dalyviai džiūgavo kartu su *Gospel* grupe *SinG in G*. Po šio susitikimo Vilniaus arkivyskupijos jaunimas kas mėnesį rinksis savo dekanatuose su kitais pasidalyti gauta patirtimi.

-sbuž-

Viešnage Vokietijoje

Dresdeno-Meisseno vyskupijoje rugsėjo 26 – spalio 1 d. vykusioje pastoracinių studijų savaitėje dalyvavo Kauno arkivyskupijos trijų dekanatų dekanai, šių dekanatų jaunimo referentai, Kauno ir Vilniaus arkivyskupijų jaunimo centrų darbuotojai ir trys Vilniaus šv. Juozapo kunigų seminarijos klierikai.

Delegacija iš Lietuvos susipažino su Vokietijos jaunimo pastoracijos struktūromis, veikla, projektais, pasidalijo įžvalgomis apie jaunimo pastoracijos Vokietijoje ir Lietuvoje situaciją, nūdienos iššūkius ir perspektyvą.

Lankytasi Burgštado saleziečių profesinio rengimo centre, Chemnitzo Don Bosco jaunimo centre. Šv. Juozapo parapijoje melstasi kartu su parapijiečiais, diskutuota apie darbo su jaunimu dekanate užduotis ir tikslus.

Dresdene delegacija lankėsi ekumeniniame informacijos centre OIZ. Schmiedebergo jaunimo švietimo namuose susitikimo metu su vyskupijos sielovadininku kun. Gregoru Giele susipažinta su vyskupijos parapijų atnaujinimo modeliu norint suaktyvinti parapijų bendruomenių veiklą ir sustiprinti tikėjimą.

-jp-

Keliais žodžiais

Jonava. Spalio 5 d. Šv. apaštalo Jokūbo bažnyčioje dekanas klebonas Sigitas Bitkauskas aukojo šv. Mišias už 40 metų Jonavoje išdirbusį ir čia palaidotą prieš 5 metus mirusį kunigą dr. Pijų Čižauską.

bendruomenė „Gyvieji akmenys“ ir daugybė kitų bendradarbių bei bičiulių. Buvo perskaitytas ir Kretingos rajono mero sveikinimas. Jaunimas padainavo kelias dainas iš sausio mėnesį pastatyto miuziklo „Emanuelis – Dievas su mumis“. Šventės dalyviai vaišinosi, dalyvavo nuotaikingoje loterijoje, šoko ir džiaugėsi vieni kitais.

-sknz-

Lietuvos paliatyviosios medicinos draugijai – 10 metų

Spalio 7 d. Kauno arkivyskupijos konferencijų salėje vyko Lietuvos paliatyviosios medicinos draugijos 10-mečio ir Pasaulio paliatyviosios pagalbos dienos minėjimas. Anot Paliatyviosios medicinos draugijos prezidento prof. A. Šeškevičiaus, Pasaulio sveikatos organizacija spalio 8-ąją paskelbė Pasaulio paliatyviosios pagalbos dieną. Paliatyviosios pagalbos tikslas rūpintis žmonėmis, kurie susergera mirtina, progresuojančia liga. Paliatyvioji pagalba skatina suvokti ne tik ligonių biologinius poreikius, bet ir psichologines, socialines bei dvasines reikmes, teikia geresnę gydymą bei priežiūrą, ypač akcentuodama gyvybės vertę.

Minėjimas, kuriame dalyvavo arkiv. S. Tamkevičius, Seimo nariai, šios draugijos nariai ir iškūrėjai bei svečiai, prasidėjo Lietuvos paliatyviosios medicinos pirmininkės R. Kabašinskienės sveikinimu ir literatūriniu pamąstymu apie žmogaus santykį su žmogumi ir Kūrėju.

Prof. A. Šeškevičius, priminęs, kad patvirtintas Pasaulio paliatyviosios pagalbos simbolis – saulėgraža, ir šūkis – „Susiburti kartu ir skleisti idėjas“, pristatė Lietuvos paliatyviosios medicinos draugijos dešimties metų veiklą. 1995 m. pavasarį buvo sudaryta medikų iniciatyvinė grupė, kuri parengė draugijos įstatus. 1995 m. gegužės mėn. įvykusiame steigiamajame susirinkime dalyvavo 39 steigėjai ir pirmieji nariai signatarai bei svečiai, tarp jų prof. I. Lukoševičienė (Kanada), mons. K. Vasiliauskas ir sveikatos apsaugos ministras A. Vinkus. 1995 m. rugpjūčio 2 d. draugija buvo įregistruota Lietuvos Respublikos Teisingumo ministerijoje. Anot prof. A. Šeškevičiaus, draugijos veikla per 10 m. labai išsiplėtė: buvo surengta nemažai bendrų konferencijų, seminarų, susitikimų, konsultacijų, išleisti du paliatyviosios medicinos vadovėliai, įkurtos skausmo klinikos visose didžiojoje Lietuvos ligoninėse. Draugija siekia, kad paliatyvioji pagalba būtų integruota į nacionalinę sveikatos priežiūros sistemą.

Mintimis apie paliatyviosios medicinos prasmę, bendravimo su ligoniais svarbą ir meilės pajautą, slaugos ligoninių kūrimąsi, darbuotojų stoką pasidalijo Lietuvos paliatyviosios medicinos draugijos iškūrėjai: prof. A. Lukoševičiūtė, M. I. Poniškaitienė, I. Povilonienė. Pirmuosius draugijos narius apdovanojus padėkos raštais, kalbėjo ir šventės dalyvius sveikino arkiv. S. Tamkevičius. Anot jo, malšinti skausmą yra dieviškas dalykas, o žmonės, kurie prie to prisideda, atlieka dievišką darbą. „Šiandien, kai pasaulyje vis labiau įsigali mirties kultūra, kuri paliečia net sergančius vaikus, kai Olandijoje norima įteisinti vaikų eutanaziją, – buvimas šalia kenčiančio žmogaus mus sudievina, išnyksta susvetimėjimas“, – sakė jis. Arkivyskupas pasiūlė, jog galbūt Dievo Motina Marija, kuri visada buvo su kenčiančiu Sūnumi, galėtų tapti Lietuvos paliatyviosios medicinos globėja. Konferencijos dalyvius taip pat sveikino Seimo nariai V. M. Čigrijienė ir A. Dumčius.

Pasaulio paliatyviosios pagalbos dienos ir Lietuvos paliatyviosios medicinos draugijos 10-mečiui paminėti buvo skirta ir spalio 6 d. Kaune vykusios mokslinė-praktinė konferencija „Paliatyvioji pagalba: šiuolaikinis požiūris“.

Spalio 9 d. ryte Kauno arkikatedroje bazilikoje kartu su arkiv. S. Tamkevičiumi buvo švenčiama Eucharistija, o vakare Kauno muzikiniame teatre klausytasi Dž. Verdžio operos „Traviata“.

-jp-

Spalio 5-ąją Mokytojo dienos proga dekanas klebonas Sigitas Bitkauskas tikybos mokytojams surengė įdomią ekskursiją panemuniais į istorines Lietuvos vietas, bažnyčias. Dalyvavo 16 mokytojų.

Spalio 13–14 Šv. apaštalo Jokūbo bažnyčioje visą parą buvo adoruojamas Švenčiausiasis Sakramentas. Šv. Mišias atskiromis valandomis aukojo visi parapijos kunigai, taip pat Kulvos klebonas Raimundas Kazaitis ir Žeimių klebonas Audrius Mikitiukas. Gausiai dalyvavo tikintieji, adoravo visų bažnytinių organizacijų nariai. -fl-

Panevėžys. Rugsėjo 2–4 d. Panevėžyje surengtos jau tradicinėmis tapusios Panevėžio miesto dienos. Jas švęsti paskatino jubiliejinių 2000-ųjų metų renginiai, ypač praskaidrinę miestiečių nuotaikas. Paskutinįją šventės dieną visose miesto bažnyčiose vyko pučiamųjų orkestrų koncertai. Panevėžio katedroje šv. Mišias panevėžiečiams miesto dienų uždarymo proga aukojo ir pamokslą pasakė Panevėžio vysk. Jonas Kauneckas. Po Mišių surengtas festivalio „Ant katedros laiptų“ baigiamasis koncertas. Pasak miesto mero Vito Matuzo, šventėje dalyvavo svečiai iš Lenkijos, Danijos, Bulgarijos, Estijos, Kaliningrado.

Gargždai. Rugsėjo 3 d. Gargžduose tradicinėje Žemaitijos ateitininkų šventėje dalyvavo apie pusantro šimto ateitininkų iš Ukrainų, Papilės, Telšių, Šilutės, Tryškių, Kaltinėnų. Prie jų prisijungė ir Klaipėdos ateitininkų studentų „Kazio“ klubo atstovai bei Klaipėdos miesto parapijų ateitininkai. Konferenciją apie teisingos visuomenės kūrimą vedė Ateitininkų federacijos dvasios vadas vyskupas Jonas Kauneckas. Šv. Mišias aukojo vyskupas Jonas Kauneckas, Gargždų klebonas kan. Jonas Paulauskas ir kun. Andrius Vaitkevičius. Mišių metu 9 nauji nariai davė įžadį. -kad-

Kazlų Rūda. Spalio 23 d. šv. Pranciškaus garbei parapijos klebonas kun. Tadas Vallianas kultūros centre surengė šventę, į kurią pakvietė parapijiečius atvykti su jų globojamais gyvūnais. Atėję suaugusieji ir vaikai pasakojo apie savo augintinių įpročius, rašė rašinius, piešė. Šventės dalyviai dėkojo Kūrėjui už savo keturkojus bičiulius. -vf-

MŪSŲ KARALIUS

Kristus Karalius (A)

Ez 34, 11–12.15–17; 1 Kor 15, 20–26a.28; Mt 25, 31–46

Šiandien mūsų Karaliaus šventė. Bet mes nematome plevenančių vėliavų, iškilmingai žygiuojančių karių, negirdime šventinių fanfarų. Vis dėlto Bažnyčia šiandien nori atskleisti savo karaliaus pergale.

Šiandien Evangelija skelbia pasaulio pabaigą: „Kai ateis Žmogaus Sūnus savo šlovėje ir kartu su juo visi angelai, tada jis atsisės savo garbės soste. Jo akivaizdoje bus surinkti visų tautų žmonės“. Žmogaus Sūnus pasirodys ne kaip paniekintas, kenčiantis Dievo tarnas, bet kaip viso pasaulio teisėjas, kuris vadinamas karaliu Karaliumi ir viešpačiu Viešpačiu (plg. *Apr 19, 16*), kuris yra „Alfa ir Omega, Pradžia ir Pabaiga“ (*Apr 21, 6*). Pats Kristus apie savo antrąjį atėjimą skelbė: „Tuomet danguje pasirodys Žmogaus Sūnaus ženklas, o visos žemės tautos ims raudoti ir pamatys Žmogaus Sūną, ateinantį dangaus debesyse su didžia galybe ir šlove“ (*Mt 24, 30*).

Prisiminę pasaulio pabaigą, tyliai save klausiamo: koks gi bus mano likimas? Ar nebūsiu priskirtas prie kairėje pusėje esančių ožių, ar neišgirsiu iš savo maloningojo Karaliaus lūpų: „Eik šalin nuo manęs prakeiktasis!..“?

Evangelijos palyginimas mums pateikia vieną labai svarbią ir reikšmingą tiesą, kuri nuo pat Kalno pamokslo tarsi raudona gija driekiasi per visą Evangeliją: „Palaiminti vargdieniai, nes jų yra dangaus karalystė“. Per visą savo žemiškąją kelionę Jėzus nuolat primena, kad jam brangūs ir artimi vargingieji, apleistieji, nelaimingieji. Jis ir pats pasirinko varguolio dalį: „Lapės turi urvus, padangių sparnuočiai – lizdus, o žmogaus Sūnus neturi kur galvos priglausti“.

Šiandien girdime Jėzų, tapatinantį save su vargšais: „Kiek kartų tai padarėte vienam iš mažiausiųjų mano brolių, man padarėte“. Kas gi yra tie Jėzaus mažiausieji broliai? „Buvau išalkęs, ir jūs mane pavalgydinote ...ištroškęs ir mane pagirdėte“. Štai Jėzaus broliai: alkanieji, ištroškusieji, pakeleivingieji, ligoniai, kaliniai.

Kristaus karaliaus Evangelija verčia mus kitomis akimis pažvelgti į savo teismą. Gal dažnai savo širdyje džiaugiuosi savimi: Aš krikštytas, laiku atlieku velykinę išpažintį, esu priėmęs Sutvirtinimo sakramentą, gyvenu teisėtoje santuokoje... Gal gėriuosi savimi kaip fariziejus: „Dėkoju tau Dieve, kad nesu toks, kaip kiti žmonės – plėšikai, sukčiai, svetimautojai – arba kaip šis va munitininkas. Aš pasninkauju du kartus per savaitę, atiduodu dešimtinę iš viso, ką įsigyju...“ Tačiau ką atsakysi, kai tave Karalius paklaus: „Kiek kartų pavalgydinai alkaną, kiek kartų pagirdei trokštantį, kiek kartų aprengi nuoga, aplankei ligonį?..“ Paskutinio teismo palyginimu Jėzus, kaip niekada, vaizdingai ir suprantamai mums pristato tai, ką nuo pirmųjų savo viešojo gyvenimo dienų skelbė. Jokia tarnyba, jokie titulai, jokie nuopelnai Dievo akyse žmogaus taip neiškelia, kaip artimo meilės darbai.

Krikščionys neužmiršo Kristaus pamokos. Artimo meilė krikščionims buvo savaime suprantamas dalykas. Nuo pat pirmųjų Bažnyčios gyvavimo dienų tikintieji tiesiog lenktyniavo artimo meilės darbais. Pasak Apaštalo darbu knygos: „Visi tikintieji laikėsi drauge ir turėjo visa bendra. Nuosavybę bei turtą jie parduodavo ir, ką gavę, padalydavo visiems, kiek kam reikėdavo“

(*Apd 2, 44*). Bažnyčios istorijoje pasakojama apie Cezarėjos vyskupą Bazilijų, vadinamą Didžiuoju, kuris Cezarėjos mieste prie kiekvienų vartų įkūrė prieglaudą pakeleiviams, benamiams, našlaičiams. Panašios prieglaudos buvo steigiamos Romoje, Konstantinopolyje ir kituose miestuose. Istorijoj liko pamaldžios našlės Fabijolės vardas, kuri savo gyvenamąjį namą pavertė prieglauda. Bažnyčios meilė vargšams yra tradicija. Šv. Jonas Auksaburnis primena: „Su vargšais nesidalyti savo gėrybėmis reiškia iš jų vogti ir jiems atimti gyvybę. Mūsų turimi turtai – ne mūsų, o jų“. Kai duodame vargšams, kas jiems būtina, mes anaip tol ne savo dosnumą parodome, o grąžiname, kas jiems priklauso (plg. *KBK 2446*).

Visiems žinoma šv. Vincento Pauliečio karitatyvinė veikla. Ji pasiekė ir mūsų Lietuvą. Tarpukario Lietuvoje šv. Vincento draugija daugeliui jaunų žmonių padėjo atsistoti ant kojų. Atgavus nepriklausomybę, nemažą paramą Lietuvos Bažnyčia patyrė iš Vokietijos katalikiškųjų šalpos organizacijų.

Pereitą ketvirtadienį minėjome šv. Elzbietos, Tiuringijos kunigaikščio Liudviko žmonos dieną. Jos gyvenimo istorijoje apstu pasakojimų apie šios kilnios moters artimo meilę. Gyvendama karališkuose rūmuose, ji savo dėmesį skyrė ne rūmų dvariškiams, bet vargšams, ypač raupsuotiesiems, kurių tuo metu nestigo. Legenda pasakoja, kad kunigaikščiui nesant namie, Elzbieta savo pilyje slaugė raupsuotą ligonį, kuris buvo labai nusilpęs. Elzbieta, norėdama silpną ligonį geriau prižiūrėti, paguldė jį į savo vyro lovą. Netikėtai sugrįžo kunigaikštis. Kunigaikščio motina skubėjo Elzbietą įskusti, kad ji savo vyro lovoje laiko raupsuotąjį, norėdama jį patį susargdinti. Kunigaikštis skubiai atvėrė savo miegamojo duris, tikėdamasis išvysti baisų reginį. Bet pamatė savo lovoje ne raupsuotą ligonį, bet nukryžiuotąjį Kristų. Nuo to laiko kunigaikštis niekuomet nepriekaištavo Elzbiečiai dėl jos artimo meilės darbų. Šiandien ši šventoji laikoma *Caritas* įstaigų globėja. Ne kiekvienam lemta pasižymėti herojiškais darbais, bet meilė visus mūsų darbus paverčia didžiais. „Kiek kartų tai padarėte vienam iš šitų mažiausiųjų mano brolių, man padarėte“ (*Mt 25, 40*). Šiandien prašykime savo Karalių, kad savo malone padėtų mums gerai suprasti jo karališką meilės Evangeliją, prašykime šviesos, kad išmoktume jį atpažinti savo mažiausiuose broliuose.

BUDĖKITE

I advento sekmadienis (B)

Iz 63, 16–17.19; 64, 2–7; 1 Kor 1, 3–9; Mk 13, 33–37

Šiandien girdėta Evangelija yra trumpa, tačiau turininga. Ne veltui Bažnyčia ją pateikia pradėdama savo naujuosius liturginius metus. Ką tik girdėtus žodžius Jėzus pasako po savo pranašystės apie pasaulio pabaigą: „Tada žmonės pamatys Žmogaus Sūnų, ateinantį su didžia galia ir šlove“ (*Mk 13, 26*). Vis dėlto „tos dienos ar tos valandos niekas nežino, nei dangaus angelai, nei Sūnus, tik Tėvas“ (*Mk 13, 32*). Ištaręs šiuos žodžius Jėzus pasakė ką tik girdėtą palyginimą: „Bus kaip su žmogumi, kuris iškeliavo svetur, paliko namus ir davė tarnams įgaliojimus, kiekvienam paskyrė darbą, o durininkui įsakė budėti“. Taip Jėzus kalbėjo artėjant jo kančios ir mirties metui. Jis pats yra tas palyginimo žmogus, tas namų šeimininkas, kuris netrukus „iškeliaus“. Prieš iškeliaudamas jis saviesiems primena, kad kiekvienas šeimininko tarnas turi įgaliojimus, kiekvienam yra paskirtas darbas. Kai jis sugrįš, pareikalaus už savo darbus atskaitos.

Susitelkime prie Kristaus žodžių, primenančių apie šeimininko įgaliojimus, apie kiekvienam paskirtą darbą. Pasklaidę Šv. Raštą, rasime daugiau nurodymų apie Dievo įgaliojimus. Pradžios knygoje yra vaizdingas žmogaus sukūrimo aprašymas, kuriame matome aiškiai nubrėžtą žmogaus uždavinį: „Tuomet Dievas tarė: ‘Padarykime žmogų pagal mūsų *paveikslą ir panašumą*; tevaldo jis ir jūros žuvis, ir visus laukinius sparnuočius, ir galvijus, ir visus laukinius žemės gyvulius, ir visus žemėje šliaužiojančius roplius!’“. Koks reikšmingas sakinytis: žmogus yra sukurtas pagal Dievo *paveikslą ir panašumą*. Kuo gi žmogus panašus į Dievą? Visas pasaulis yra Dievo kūrinys. Dievas yra dangaus ir žemės sutvėrėjas. Žmogus taip pat gavo kūrybinę galią, kuri jį išskiria iš visų kitų Dievo kūrinių. Šia galia žmogus labiausiai panašėja į Dievą. Žvelkime į žmogaus kultūrinį palikimą. Jis neišmatuojamas. Architektūra, literatūra, dailė, mokslo laimėjimai. Pasidairykime po bibliotekas, muziejus, meno galerijas, pažvelkime į technikos stebklus.

Tenka pasakyti, kad pirmųjų amžių krikščionys budėjimą suprato labai raidiškai. Daugybė žmonių bėgo iš pasaulio, rinkosi atsiskyrėlių kelią. Bet ilgainiui žmogų imta vertinti kaip kūrėją, kaip Dievo pradėto darbo tęsėją. Vatikano II Susirinkimas į kultūrą žvelgia ne kaip į priešybę žmogaus dvasingumui, bet kaip į priemonę, padedančią žmogui save formuoti pagal Dievo paveikslą ir panašumą. Bažnyčia į kultūrą žiūri kaip į kelią, vedantį tikslo link. Pastoracinėje konstitucijoje apie Bažnyčią šiuolaikiniame pasaulyje skaitome: „Į dangaus karaliją keliaujantys krikščionys privalo siekti to, kas aukštybėse, ir rūpintis tuo. Tačiau tai ne tik nemažina, bet veikia didina jų įpareigojimą dirbti drauge su visais žmonėmis žmogiškesnio pasaulio kūrimo labui. <...> Savo rankomis arba technikos priemonėmis dirbdamas žemę, <...> žmogus vykdo laikų pradžioje apreišką Dievo planą – užvaldyti žemę bei išstbulinti kūrinių“ (GS 57).

Žmogus yra apdovanotas įvairiais talentais ir privalo tuos talentus leisti į apyvartą. Ne veltui psalmininkas džiūgauja žmogaus išaukštinimu: „Tu jį padarei tik truputį žemesnį už save ir apvainikavai jį garbe ir didybe. Tu padarei jį savo rankų darbų šeimininku, padėjai visa po jo kojų“ (Ps 8, 6–7). Krikščioniui šiandien negali būti idealas Simonas Stulpininkas, kuris daugybę metų gyveno ant stulpo ir, sklisdamas ne visai malonų kvapą, pamokslavo susirinkusiems smalsuoliams, mokydamas juos, kaip reikia laimėti dangaus karalystę. Šiandien kiekvienas savęs paklausime, kaip naudoju savo talentus. Ar neužkasčiau iš Dievo gauto talento į žemę, kur jis guli be jokios naudos? Šiandien labai dažnai kalbama apie mūsų prasigėrusius kaimus. Žmonės nenori dirbti, gaminasi pilstuką ir griaua savo sveikatą, laukdami stebukladario su pilnu maišu gėrybių. Kas gi atsitiko mūsų ūkininkams, kurie kadaise garsėjo darbštumu? Kas pasikeitė? Ar darbas sunkesnis tapo? Ne darbas pasikeitė, bet požiūris į darbą. Mūsų bočiai ir tėvai suprato darbo vertę, jautė savo atsakomybę Dievui, šeimai ir tautai.

Šv. Jonas Klimakas, Sinajaus kalno vienuolyno abatas, pasakojo apie vienuolį, kuris kasdien ruošė maistą 200 vienuolijos tėvų bei brolių. Virtuvėje buvo karšta ir tvanku, bet niekas nematė jo nusiminusio. Jis visada švietė gerumu. Kur gi šitokio švento kantrumo paslaptis? Pats Klimakas atsako: „Šis vienuolis dirba tarsi dirbtų pačiam Dievui. Jis dažnai kartodavo Kristaus žodžius: *Ką padarėte vienam šitų mažiausiųjų brolių, man padarėte.*

Ak, pagalvokime, gerieji žmonės, ką reiškia mūsų darbas. Prisiminkime, kad esame Dievo bendradarbiai. Sukūręs nuostabią žemę, Dievas ją atidavė žmogui: „Būkite vaisingi ir dauginkitės, pripildykite žemę ir valdykite ją! Viešpataukite ir jūros žuvims, ir padangių sparnuočiams, ir visiems žemėje judantiems gyvūnams“ (Pr 1, 28). Pirmąjį advento sekmadienį Bažnyčia mus kviečia budėti ir laukti grįžtančio šeimininko. Mes nesitikime, kad išvysime pasaulio pabaigą ir antrąjį Kristaus atėjimą, vis dėlto kiekvienas supranta, kad gyvenimo pabaiga jau ne už kalnų.

Garsusis Balzakas sunkiai serga. Pasikvietęs gydytoją reiškia jam savo pageidavimą: „Daktare, dar norėčiau pagyventi bent pusę metų, kad galėčiau sutvarkyti savo reikalus“. Gydytojas nieko nesako, tik liūdnei žiūri į ligonį. „Daktare, bent vieną mėnesį...“ Daktaras tyli. „Daktare, nors savaite...“ Ir vėl tyli. Staiga ligonis atsidūsta ir sukniumba ant pagalvės. Gydytojo pagalba jam jau nereikalinga. Visi svarbūs reikalai vienu akimirksniu sutvarkyti.

Mielas klausytojau, jeigu nesijauti ligonis, ir daktaras tau nereikalingas, paklausk savęs: gal kartais tau labiau reikalingas kunigas? Nesunkiai jį rasi šiomis advento dienomis.

TAISYKIME VIEŠPAČIUI KELIĄ

II advento sekmadienis (B)

Iz 40, 1–5. 9–11; 2 Pt 3, 8–14; Mk 1, 1–8

Adventas, adventas... Vaikai jau skaičiuoja dienas, tikrina savo kalėdinių žaislų dėžes, suaugusieji rūpinasi dovanėlėmis ir dairosi sveikinimo atvirukų. Visi laukia Kalėdų. Jėzaus atėjimas taip pat buvo paženklintas laukimu. Laukė ne tiktai Izraelis. Net pagonys laukė kažko nepaprasto. Iš istorikų Tacito ir Svetonijaus sužinome, kad anuomet visų tautų sąmonėje glūdėjo nuojauta, jog ateisias kažkoks nepaprastas žmogus.

Tarp to meto laukiančiųjų iškyla ypač ryški Jono Krikštytojo figūra. Šiandien girdime jo tvirtą raginimą žydu tautai: „Taisykite Viešpačiui kelią! Ištiesinkite jam takus. Kiekvienas slėnys tebūna užpiltas, kiekvienas kalnas bei kalnelis – nulygintas. Kreivi keliai taps tiesūs, o duobėti – išlyginti (Lk 3, 4–5). Tuo metu kai Jonas Krikštytojas

sakė šiuos žodžius, nebuvo nei mašinų, nei asfaltų. Tik patys didieji keliai buvo grindžiami akmenimis. Keliai ir tada, ir dabar turi tą pačią reikšmę žmonių gyvenime. Jie suartina žmones, sujungia tautas bei valstybes.

Kristaus laikais kalnuotame Palestinos krašte kelionę labai apsunkindavo gilūs slėniai ir aukšti kalnai. Liūties metu slėniuose susirinkdavo vanduo, telkšojo balos ir keliauti būdavo labai sunku. Bažnyčios tėvai sako, kad kalbėdamas apie slėnius Jonas Krikštytojas turėjo mintyje kūniškumo nuodėmes. Jos yra tas slėniuose telkšantis purvas. Tame purve grimzta tikėjimas, grynas sąžinės džiaugsmas. Sunku bus Viešpačiui ateiti į mūsų širdis nepašalinus moralinio purvo. Mūsų Lietuva gali didžiuotis savais keliais. Deja, to negalime pasakyti apie mūsų širdies kelius. Kokie gilūs slėniai, kokie aukšti kalnai mus skiria nuo Dievo. Ar per Kalėdas jis suras priėjimą prie mūsų širdies? O gal jam reikės saugotis Erodo kareivių, kaip anuomet Betliejuje?! Ką galima pasakyti apie kalnus, kurie apsunkina keliones? Ir senovėje, ir dabar kelias per kalną netiesiamas. Mūsų dvasiniame gyvenime, kalnai, pastojantys Viešpačiui kelią, – tai nelemta puikybė. Per tuos puikybės kalnus mes nematome savo artimo, kuris norėtų su mumis bendrauti, nematome vargšo, laukiančio mūsų pagalbos. Dar blogiau: per puikybės kalnus nematome savo ydų ir silpnųjų. Visa, ką daro išpuikėlis, jo akims, yra labai gera, labai tobula. Ne tik ydų, bet ir nuodėmių jis nemato. Visa jam užstoja aukšti puikybės kalnai. Kiek šiandien išpuikusių žmonių! Vieni puikuojami savo turtais, kiti statosi gražius namus, perkasi prabangias mašinas. Teisėtai ar neteisėtai praturtėjęs išpuikėlis į kitus žiūri iš aukšto. Dar kiti didžiuojasi savo gabumais. Jie nesvarsto, iš ko gavo savo talentus. Jie didžiuojasi, tarsi būtų juos patys sau davę. Ak, vargšai trumparegiai išpuikėliai, ar teisingai jūs elgiatės? Ar ne jūs labiausiai turėtumėte dėkoti Viešpačiui už jo dovanas. Deja, išpuikėlis – pats sau dievas, kito nenori žinoti.

Šventasis Jonas taip pat kalbėjo ir apie kelio vingius. „Kreivi keliai taps tiesūs, o duobėti – išlyginti“. Visi džiaugiasi kelininkų pastangomis išlyginti kelius. Tai, tiesa, brangiai kainuoja, bet koks patogumas vairuotojams: matai, kas yra priekyje, nebijai, kad prieš tave staiga išnirs kita mašina, gali saugiai padidinti greitį. Betgi ne kelio vingius savo mintyje turėjo Jonas, kalbėdamas apie kreivus kelius. Tai žmonės, iškreiptomis sąžinėmis. Argi nematome tokių kreivų žmonių, kurie vieną galvoja, kitą sako, o trečią daro. Kristaus laikais tokie buvo fariziejai. Kristus juos pavadino pabaltintais karstais, kurie išorėje atrodo gražūs, bet viduje slepia puvėsius. Šv. Jonas Krikštytojas juos vadina „angių išperomis“. Apie juos kalbėdamas Jonas užsirūstina: „Štai kirvis jau prie medžio šaknų, ir kiekvienas medis, kuris neduoda gerų vaisių, bus iškirstas ir įmestas į ugnį“ (Mt 3, 7). Šiandien pažvelkime į savo širdis, ar kartais nerasime tenai fariziejaiškos veidmainystės? Juk visoks melas, apsimetimas yra tie vingiai, apie kuriuos kalba Šv. Jonas Krikštytojas. Šia proga prisiminkime fariziejaus maldą. Fariziejus atėjo į šventyklą ir apsidairęs ėmė garsiai melstis, išvardydamas savo nuopelnus: „Dėkoju tau, Dieve, kad nesu toks, kaip kiti žmonės – plėšikai, sukčiai, svetimautojai – arba kaip va šis muitininkas. Aš pasninkauju du kartus per savaitę, atiduodu dešimtinę iš viso, ką įsigyju“. Ak, kokia atspari fariziejų atmaina! Ji lydi žmonių nuo Kristaus laikų iki mūsų dienų. Deja ir šiandien yra krikščionių, kurių visa krikščionybė apsiriboja tik didžiosiomis šventėmis. Bet dar labiau smerktinas kreivumas arba suktumas, kai žmogus savo suktumu nuskriaudžia savo artimą. Pažiūrėkime į mūsų miestuose dygstančias pilaites. Ar visos jos statomos sąžiningai uždirbtais pinigais?

Tuoj po II pasaulinio karo žmonės pirmiausia suskato tvarkyti tankų, bombų, minų ir artilerijos sviedinių suardytus kelius. Šiandien didžiuojamės savo šalies keliais, bet, pažvelgę į savo širdis, matome daugybę kliūčių, trukdančių mums bendrauti su tuo, kuriam Jonas jautėsi nevertas „atrišti jo kurpių dirželio“. Netrukus švęsime dieviškojo Kūdikių užgimimą. Ar parengsime jam kelią į savo širdis? Ar išgirsime Jono Krikštytojo kvietimą į atgailos krikštą. Šventojo Jono pareigą kviesti į atgailą perėmė Bažnyčia. Ji šiandien su meile kreipiasi į savo ištikimus vaikus. Ji mums primena, kad nėra tinkamesnio pasirengimo Užgimimo šventei kaip nuoširdi atgaila. Nekliudykime brangiam svečiui aplankyti savo širdies pastogės.

VISUOMET DŽIAUKITĖS

III advento sekmadienis (B)

Iz 61, 1–2. 10–11; 1 Tes 5, 16–24; Jn 1, 6–8.19–28

Bažnyčios liturgijoje trečiasis advento sekmadienis vadinamas „Gaudete“. Lietuviškai reiškia „džiaukitės“. Tas pavadinimas kilo iš to, kad kunigas, prieš Mišias pasveikinęs žmones, pradeda jas šv. Pauliaus žodžiais: „Visuomet džiaukitės Viešpatyje! Ir vėl kartoju: džiaukitės! Viešpats arti!“ Šiuos žodžius šv. Paulius rašė būdamas kalėjime.

Šis didysis krikščionybės slėpinys žmonėms lieka nesuprantamas, kol jie su juo nesusiduria savo gyvenime. Reikia pačiam įsitikinti, kad džiaugsmų taurės dugne visuomet lieka karčios nuosėdos, kurias turi iki dugno išgerti nerūpestingo džiaugsmo ieškotojai. Kalbėdami apie džiaugsmą, prisiminkime, ką apie tai kalba Apreiškimas. Pradžios knyga pasakojama, kad pirmieji žmonės buvo apgyvendinti gražiame Rojaus sode. Tai reiškia, kad Dievas žmogui negailėjo nei laimės, nei džiaugsmo. Deja, nepaklūsęs Dievo valiai, žmogus prarado ir laimę, ir džiaugsmą. Atpirktas žmogus gali atgauti Dievo malonę, gali patirti džiaugsmą, bet tik prigludęs prie Dievo, kaip vynmedžio šakelė esti prigludusi prie kamieno. Išpuikusiam žmogui tai nelengva. Jis pats trokšta būti pasaulio valdovas ir nori, kad viskas vyktų pagal jo valią. Tačiau Dievą atmetusiam žmogui nesiseka. Skaitykime gyvenimo knygą. Kiek matome jaunų, sveikų žmonių, patekusių į aistrų nelaisvę. Jie jau nemato kelio atgal. Jie sėdi gatvėse ar prie bažnyčių ir prašo centų svaigalams. Dar baisnis mūsų dienų narkomanų kalėjimas. Dešimtys milijonų gyvybių be laiko paliko šį pasaulį. Ne veltui popiežius Jonas Paulius II mūsų laikų civilizaciją pavadino *mirties kultūra*. Kasdieną laikraščiuose mirga: nužudė, nudūrė, apiplėšė, nusižudė... Kur tad ieškoti džiaugsmo, kurio taip geidžia žmogaus širdis?

Istorija pasakoja apie Romos imperatoriaus Nerono košmarišką gyvenimą. Jis nužudė savo motiną, ir jos šešėlis nuolat jį persekiojo. Naktimis dažnai pašokdavo iš lovos ir imdavo šaukti. Jį persekiojo motinos šmėkla. Pasak šv. Bernardo, neramios sąžinės žmonės jau žemėje patiria pragaro kančias. Štai čia ir išryškėja krikščionybės slėpinys: Kristus kvietė atsižadėti savęs ir imti savo kryžių. Atrodo, tai netelpa į sveiko žmogaus proto rėmus, tačiau niekas neišgyveno tokio tyro džiaugsmo kaip šventieji, kurie išdrįso žengti Kristaus nurodytu keliu. Vyskupas P. Kepleris rašo: „Išmintingas, tvarkingas, dorybingas ir krikščioniškas gyvenimas visada kupinas džiaugsmo. Ypatingą džiaugsmą teikia draugystė, poilsis ir darbas, malda, tikėjimas, viltis ir meilė. Sveika kultūra gali ir turi palengvinti, pagražinti ir sukilinti atskiro žmogaus ir visos žmonijos gyvenimą. Menas ir poezija turi stebuklingą galią <...> žemiškąjį gyvenimą apipinti dangiškomis rožėmis. Tikroji krikščionybė ir gilus tikėjimas niekad džiaugsmo gyvenime nemažina, bet jį didina“

Mūsų krašte yra nemažai vienuolynų. Nuostabu, kad ir šiandien atsiranda jaunų žmonių, kuriuos traukia vienuolynas. Pasaulio akimis, tai kalėjimas: jokių pramogų, tik bažnyčia, breviorius, mąstymas ir šventi pasiskaitymai. Ir vis dėlto niekas nepaneigs, kad Kristaus sekėjai patiria daugiau džiaugsmo negu laimės ieškotojai, dienas ir naktis leidžiantys triukšmingose diskotekose. 1081 metais vieną audringą dieną į vieną Lenkijos benediktinų vienuolyną pasibeldė suvargęs keleivis. Atvėrus vartus pasirodė, kad atvykėlis yra nebylys. Jis gestais parodė, kad jis norįs tapti vienuoliu. Vienuolyno abatas tėvas Teuchas šį nebylį priėmė kaip vienuolyno broliuką. Išstisus aštuonerius metus atvykėlis uoliai ir rūpestingai atliko jam paskirtas pareigas. Po to sunkiai susirgo ir artėjančios mirties akivaizdoje susirinkusiems vienuoliams pareiškė: „Esu Boleslovas II, Lenkijos karalius. Eidamas karaliaus pareigas padariau daug nusikaltimų. Aš nužudžiau savo brolį – Krokuvos vyskupą Stanislovą, nes jis man primindavo mano klaidas. Popiežius mane atskyrė nuo Bažnyčios. Buvau nuvykęs pas popiežių. Grįždamas iš Romos pasibeldžiau į jūsų vienuolyną norėdamas apgailėti savo kaltes“. Tai pasakęs, jis susirinkusiems parodė savo karališką žiedą ir visam laikui užmerkė akis. Štai gyvenimo tikrovė: daug matęs, daug išgyvenęs karalius laimę surado vienuolyne, kur galutinai susitaikė su Dievu.

Nuo pat pirmųjų amžių krikščionys Kristaus paskelbtą mokslą vadina *Evangelija*. Ką reiškia šis graikiškas žodis? Lietuviškai tai Linksioji Naujiena. Gražiausias mums pavyzdys šv. Paulius, kuris būdamas kalėjime ragina džiaugtis. Tai mums liudija ir kiti Kristaus sekėjai. Apaštalų darbų knygoje skaitome: „Pasišaukė apaštalus, nuplakdino juos, uždraudė kalbėti Jėzaus vardu ir paleido. O tie ėjo iš tarybos *džiaugdamiesi*, kad dėl Jėzaus vardo užsitarnavo panieką“ (*Apd 5, 40*). Mieli tikintieji, mes patiriame įvairių sunkumų, nepriteklių, gal ir neteisybę, o gal kas iš mūsų tikėjimo ir pasiūpa. Bet mūsų vargai nepalyginti mažesni už tų vargšų *piktojo* kalinių, kurie vargsta savo nuodėmių kalėjimuose. Prisiminkime juos kartais savo maldose, kad Viešpats padėtų jiems palikti savo tamsos darbus ir jie surastų tikrą džiaugsmo šaltinį.

Advento metu Bažnyčia kviečia atviromis akimis pažvelgti į savo gyvenimą. Norim ar nenorim, mūsų laimė, kurios taip trokštame, susieta su Dievu ir sąžinės ramybe. Pasak vyskupo P. Keplerio, „Griežtoji krikščionybės moralė, savęs nugalėjimo, apsimarinimo, pasninkavimo įsakymas nėra džiaugsmo priešas, lygiai kaip nėra rožių priešas sodininkas, kuris rudenį ir pavasarį apipjausto rožių krūmą“. Kiekvienas liturginis metas turi savo pedagoginę prasmę. Adventas, rodos, pats tamsiausias metų laikas. Bet kiek šviesos ir džiaugsmo įsižiebia tikinčioje širdyje, kai jis Viešpatį pasitinka tyra širdimi.

Parengė V. S.

Joseph Ratzinger

Konstitucijos *Lumen gentium* ekleziologija

Kardinolo Josepho Ratzingerio pranešimas
Didžiojo 2000 m. jubiliejaus komiteto inicijuotoje
tarptautinėje konferencijoje dėl Vatikano II Susirinkimo
įgyvendinimo (2000 m. vasario 27 d.)

Rengiantis Vatikano II Susirinkimui, taip pat Susirinkimo metu kardinolas Fringsas man dažnai pasakodavo mažą epizodą, kuris akivaizdžiai buvo jį giliai sujaudinęs. Popiežius Jonas XXIII pats nebuvo nustatęs apibrėžtos Susirinkimo temos, bet sukvietė pasaulio vyskopus, kad šie pateiktų savo prioritetus ir iš gyvų visuotinės Bažnyčios patirčių kiltų Susirinkimo tematika. Vokietijos vyskupų konferencijoje buvo taip pat svarstoma, kokios temos siūlytinos vyskupų susirinkimui. Ne tik Vokietijoje, bet beveik visoje Katalikų Bažnyčioje manyta, kad Susirinkimo tema turi būti Bažnyčia: dėl Vokietijos – Prancūzijos karo pirma laiko nutrūkęs Vatikano I Susirinkimas negalėjo užbaigti ekleziologinės sintezės, bet paliko ekleziologijos fragmentą. Atrodė, kad artėjančio Vatikano II Susirinkimo neatidėliotinas uždavinys bus vėl imtis anuometinės gijos ir ieškoti visuminės Bažnyčios vizijos. Tai kilo taip pat iš kultūrinės to laiko atmosferos: Pirmojo pasaulinio karo pabaiga atnešė gilų teologinį perversmą. Individualistinės pakraipos liberalioji teologija atsitraukė, budo naujas Bažnyčios suvokimas.

Ne tik Romano Guardinis kalbėjo apie Bažnyčios budimą sielose; evangelikų vyskupas Otto Dibeliusas nukaldino formuluotę apie Bažnyčios šimtmetį, o Karlas Barthas savo Reformacijos tradicija besiremiančią dogmatiką programiškai pavadino „Kirchliche Dogmatik“ (Bažnytinė dogmatika): jis aiškina, kad dogmatika suponuoja esant Bažnyčią; be Bažnyčios jos nebūtų. Tarp Vokietijos vyskupų konferencijos narių vyravo sutartinė nuomonė, kad tema privalo būti Bažnyčia. Senasis Regensburgo vyskupas Buchbergeris, dešimties tomų žodyno *Lexikon für Theologie und Kirche*, leidžiamo trečiuoju leidimu, sumanytojas, šiuo darbu išgarsėjęs ir pelnęs pagarbą toli už savo vyskupijos ribų, paprašė žodžio – tai man pasakojo Kelno arkivyskupas – ir tarė: „Mieli broliai, Susirinkime turite pirmiausia kalbėti apie Dievą. Tai pati svarbiausia tema“. Vyskupai buvo sukrėsti; jie negalėjo nesuvokti šių žodžių rimtumo. Jie tiesiog nesiryžo paprasčiausiai pasiūlyti tema Dievą. Tačiau vidinis nerimas, neapleidęs bent kardinolo Fringso, vertė jį vis iš naujo užduoti sau klausimą, kaip galėtume patenkinti šį imperatyvą.

Šią istoriją vėl prisiminiau skaitydamas paskaitos, kurią 1993 m. Johannes Baptistas Metzas atsiveikino su

savo katedra Miunsteryje, tekstą. Iš šios svarbios kalbos norėčiau pacituoti bent kelis reikšmingus sakinius. Ten Metz pasakė: „Krizė, ištikusi Europos krikščionybę, nėra pirmiausia arba išskirtinai tik Bažnyčios krizė. <...> Krizė glūdi giliau. Jos šaknys jokiū būdu neaiškintinos vien Bažnyčios padėtimi: ši krizė tapo Dievo krize“. „Supaprastinant sakoma: religijai – taip, Dievui – ne, tačiau šis „ne“ nėra suvokiamas kategoriškai kaip didžiųjų ateizmų atveju. Didžiųjų ateizmų nebėra. Šiandienos ateizmas gali vėl imti kalbėti apie Dievą – išblaškytai arba šaltakraujiškai – iš tikrųjų neturėdamas jo omenyje <...>“. „Bažnyčia taip pat turi savo sampratą dėl imunizacijos Dievo krizės atžvilgiu. Šiandien ji nebekalba – kaip, pavyzdžiui, Vatikano I Susirinkime – apie Dievą, bet tik – kaip Vatikano II Susirinkime – apie Bažnyčios skelbiamą Dievą. Dievo krizė užšifruota ekleziologiškai“. Tokie žodžiai iš politinės teologijos kūrėjo lūpų verčia mus suklusti. Jie teisėtai mums primena, kad Vatikano I Susirinkimas nebuvo vien ekleziologinis, pirmiausia ir svarbiausia jis kalbėjo apie Dievą ir darė tai ne vien vidiniame krikščionybės kontekste, bet kreipdamasis į pasaulį – kalbėjo apie Dievą, kuris yra visų Dievas, kuris visus gelbėja ir yra visiems prieinamas. Ar Vatikano II Susirinkimas, kaip, atrodytų, nurodė Metz, perėmė tik pusę ankstesnio Susirinkimo paveldo? Pranešimas, skirtas Susirinkimo ekleziologijai, turi kelti šį klausimą.

Norėčiau iš anksto iškelti savo pagrindinę tezę: Vatikano II Susirinkimas norėjo, kad kalbėjimas apie Bažnyčią apimtų kalbėjimą apie Dievą ir būtų pajungtas jam, Susirinkimas norėjo iškelti tikrąją to žodžio prasmę *teo-loginę* ekleziologiją, tačiau Susirinkimo recepcija iki šiol šį lemiamą požymį apleido, peršokdama prie atskirų ekleziologinių teiginių, atsimušdama į atskirus lengvus apibendrinimus ir todėl nepasiekdama didžio Susirinkimo tėvų užmojo. Kažką panašaus, beje, galima pasakyti dėl pirmojo Vatikano II Susirinkimo teksto – Konstitucijos apie šventąją liturgiją. Ši konstitucija buvo pateikta pradžioje dėl pragmatinių priežasčių. Tačiau žvelgiant atgal galima pasakyti, kad Susirinkimo architektūroje tai buvo prasminga: pradžioje yra garbinimas. Taigi ir Dievas. Ši pradžia atitinka Benedikto regulos (XLIII) žodžius: *Operi Dei nihil praeponatur*. Konstituciją apie Bažnyčią, kuri yra iš eilės antras Susirinkimo tekstas, dera suvokti kaip vidurį susietą su anksčiau minėtąja. Bažnyčia leidžiasi vadovaujama maldos, misijos šlovinti Dievą. Ekleziologija iš esmės turi užsiimti liturgija. Tuomet logiška, kad trečioji konstitucija kalba apie Dievo žodį, kuris Bažnyčią suburia ir vis atnaujina. Ketvirtoji konstitucija parodo, kaip Dievo garbinimas atsiskleidžia etose, kaip iš Dievo gauta šviesa nešama į pasaulį, ir tik tuomet Dievo šlovinimas tampa visuotinis. Posusirinkiminėje istorijoje Konstitucija apie liturgiją nebebuvo suvokiama grindžiant šiuo pamatiniu garbinimo primatu, o veikia buvo priimama kaip receptų knyga, nusakanti, ką galima daryti su liturgija. Tuo tarpu li-

turgijos ekspertai nėrėsi iš kailio, kurdami patrauklesnę ir komunikatyvesnę liturgiją, siekdami aktyviai įtraukti į ją vis daugiau žmonių ir, atrodo, visiškai nebegalvojo apie tai, kad liturgija iš tikrųjų „daroma“ Dievui, o ne mums patiems. Kuo labiau ją atliekame sau patiems, tuo mažiau ji tampa patraukli, nes visi aiškiai junta, kad tai, kas esminga, tolydžio vis labiau prarandama.

Kalbant apie *Lumen gentium* ekleziologiją, visų pirma sąmonėje yra išlikę keli raktažodžiai: Dievo tautos sąvoka, vyskupų kolegialumas, suvokiamas kaip vyskupų tarnybos vertingumo iškelimas popiežiaus primato atžvilgiu, naujas vietinių Bažnyčių vertinimas visuotinės Bažnyčios atžvilgiu, ekumeninis Bažnyčios sampratos atvirumas ir atvirumas pasaulio religijoms; galiausiai klausimas dėl ypatingo Katalikų Bažnyčios statuso, išreiškiamo formuluote, pasak kurios, viena, šventa, visuotinė ir apaštalinė Bažnyčia, apie kurią kalbama Tikėjimo išpažinime, „subsistit in Ecclesia catholica“. Šią garsiąją formuluotę pirmiausia pateikiu neišverstą, nes ji, kaip buvo galima numatyti, susilaukė prieštarų aiškinimų – nuo požiūrio, kad ją išreiškiamas popiežiaus vienijamos Katalikų Bažnyčios unikalumas, iki požiūrio, kad joje glūdi sulyginimas su visomis kitomis krikščioniškosiomis Bažnyčiomis, ir kad Katalikų Bažnyčia atsisakė savo ypatingumo pretenzijos. Pirmoje Susirinkimo recepcijos fazėje drauge su kolegialumo tema dominavo Dievo tautos sąvoka, kuri netrukus įgijo bendros politinės žodžio „tauta“ vartosenos prasmę, išlaisvinimo teologijos srityje pagal marksistinę žodžio „tauta“ vartoseną suvokiant ją kaip priešybę valdantiesiems sluoksniams ar dar bendresne tautos suverenumo prasme, kurią galiausiai imta taikyti Bažnyčiai. Tai vėlgi suteikė progos platiems struktūriniais debatams, kuriuose atitinkamai pagal aplinkybes būdavo pateikiamos interpretacijos, tai labiau atitinkančios vakarietiškoji „demokratizacijos“, tai rytietiškoji „liaudies demokratiją“ modelį. Ilgainiui „žodžių fejerverkas“ (N. Lohfink), gaubęs Dievo tautos sąvoką, išdegė, viena vertus – ir svarbiausia – dėl to, kad šie žaidimai dėl valdžios demaskavo patys save ir turėjo užleisti vietą blaiviam darbui Bažnyčios kasdienybėje; tačiau, kita vertus, taip pat dėl to, kad solidus teologinis darbas neatremiamai atskleidė tokių politizavimų dėl sąvokos, kilusios iš visiškai skirtingos aplinkos, nepagrįstumą. Pavyzdžiui, Bochumo egzegetas Werneris Bergas po rūpestingos analizės daro išvadą: „Nepaisant to, kad ne daugelyje vietų minima *Dievo tauta* – kadangi *Dievo tauta* yra reta biblinė sąvoka – vis dėlto galima apibendrinti: sąvoka *Dievo tauta* išreiškia Dievo *giminystę*, santykį su Dievu, Dievo ir to, kas apibūdinama *Dievo tauta*, ryšį, taigi *vertikalią kryptį*“.

Ši sąvoka mažiau tinka nusakyti hierarchinę šios bendrystės struktūrą, visų pirma, jei *Dievo tauta* suvokiama kaip priešybė einantiesiems tarnybas. Pagal savo

biblinę prasmę ši sąvoka taip pat netaikytina kaip protestas prieš einančiuosius tarnybas: *Mes esame Dievo tauta*.

Paderborno fundamentinės teologijos profesorius Josefus Meyeris zu Schlochternas užbaigia diskusijos dėl Dievo tautos apžvalgą nurodydamas, jog Vatikano II Susirinkimo Konstitucija apie Bažnyčią baigia skyrių apie tai, „nurodydama trejybinių struktūrą kaip pagrindą galutinei Bažnyčios paskirčiai“. Taip diskusija vėl grąžinama į esminį tašką: Bažnyčia neegzistuoja pati sau, ji turėtų būti Dievo įrankis, skirtas burti žmones Savėsp ir parengti momentą, kai „Dievas būtų viskas visame kame“ (1 Kor 15, 28).

Tame „fejerverke“ dėl sąvokos buvo išleista iš akių būtent Dievo sąvoka ir dėl to ji prarado prasmę. Nes Bažnyčia, egzistuojanti tik dėl savęs, yra nereikalinga. Žmonės tuoj pat tai pastebi. Bažnyčios krizė, atsispindinti „Dievo tautos“ sąvokos krizėje, yra Dievo krizė; ji kyla iš to, kad atsisakoma esminio dalyko. Lieka tik ginčas dėl valdžios. O to pasaulyje pakanka ir kitur, tam nereikia Bažnyčios.

Galima sakyti, kad apytikriai nuo 1985 m. Ypatingojo sinodo, kuriame siekta savotiškai apžvelgti dvidešimtmetį po Susirinkimo, vyrauja naujas bandymas apibendrinti Susirinkimo ekleziologijos visumą pamatine „*communio*-ekleziologijos“ sąvoka. Aš sveikinau šią naują ekleziologijos sucentravimą ir, kiek galėdamas, stengiausi parengti tam dirvą. Visų pirma reikia pripažinti, kad sąvokai *communio* Susirinkime nebuvo teikiama pagrindinė vieta. Tačiau teisingai suprantama ji gali tarnauti kaip svarbiausių Susirinkimo ekleziologijos elementų sintezė. Visus krikščioniškosios *communio* sąvokos elementus galime rasti suvienytus žymiam 1 Jn 1, 3 sakinyje, kurį galime laikyti teisingo krikščioniško *communio* supratimo kriterijumi: „Ką matėme ir girdėjome, skelbiame ir jums, kad ir jūs turėtumėte bendravimą su mumis. O mūsų bendravimas yra su Tėvu ir su jo Sūnumi Jėzumi Kristumi. Ir tai mes rašome, kad mūsų džiaugsmas būtų tobulas“. Čia išryškėja *communio* atspirties taškas – susitikimas su išikūnijusiu Dievo Sūnumi Jėzumi Kristumi, kuris per Bažnyčios skelbimą ateina pas žmones. Taip kyla žmonių tarpusavio bendrystė, kuri savo ruožtu remiasi bendryste su trivieniu Dievu.

Bendrystė su Dievu perteikiama per Kristaus asmenyje įgyvendintą Dievo bendrystę su žmogumi; susitikimas su Kristumi sukuria bendrystę su juo pačiu ir su Tėvu Šventojoje Dvasioje; per tai ji suvienija žmones tarpusavyje. Visa tai nukreipta į tobulą džiaugsmą: pati Bažnyčia turi eschatologinę dinamiką. Žodyje apie tobulą džiaugsmą glūdi ryšys su Jėzaus atsisveikinimo kalbomis, taigi su Velykų slėpiniu ir su Viešpaties povelykiniais pasirodymais, kurie kreipia į jo tobulą atėjimą naujame pasaulyje: „Jūs liūdėsite, bet jūsų liū-

desys pavirs džiaugsmu. <...> bet aš jus vėl pamatysiu; tada jūsų širdys džiuogaus <...>. Prašykite ir gausite, kad jūsų džiaugsmui nieko netrūktų“ (Jn 16, 20.22.24). Jei palyginame cituotą sakinį su raginimu prašyti Luko evangelijoje (Lk 11, 13), tampa akivaizdu, jog „džiaugsmas“ ir „Šventoji Dvasia“ turi tą pačią reikšmę ir kad už žodžio „džiaugsmas“ 1 Jn 1, 3 slypi ten raiškiai nepaminėta Šventoji Dvasia. Žodis *communio* iš šios biblinės aplinkos turi teologinį, kristologinį, soteriologinį ir ekleziologinį pobūdį. Jame telpa ir sakramentiškumas, kurį eksplicitiškai nurodo Paulius: „Argi laiminimo taurė, kurią laiminame, nėra bendravimas (*communio*) Kristaus kraujyje? Argi duona, kurią laužome, nėra bendravimas Kristaus kūne? Jei *viena* duona, tai ir mes daugelis esame *vienas* kūnas“ (1 Kor 10, 16 ir t.). *Communio* ekleziologija yra vidujai eucharistinė ekleziologija. Ji gimininga eucharistinei ekleziologijai, kurią mūsų šimtmetyje išpūdingai išplėtojo ortodoksų teologai. Joje ekleziologija tampa visai konkreti ir drauge išlieka visiškai dvasinė, transcendentinė ir eschatologinė.

Eucharistinėje duonoje bei vyne esantis ir kaskart iš naujo save dovanojantis Kristus stato Bažnyčią kaip savo kūną ir vienija mus per savo prisikėlusį kūną su trivieniu Dievu ir tarpusavyje. Eucharistija vyksta įvairiose vietose ir drauge visuomet išlieka visuotinė, kadangi yra tik vienas Kristus ir tik vienas Kristaus kūnas. Eucharistija apima kunigiškąją *repraesentatio Christi* tarnybą, taigi ir tarnystės tinklą, vienovės ir daugybės sambūvį, kuris jau atsiskleidžia žodyje *communio*. Taigi galima be abejonės sakyti, jog ši sąvoka apima ekleziologinę sintezę, susiejančią kalbėjimą apie Bažnyčią su kalbėjimu apie Dievą ir apie gyvenimą, kylantį iš Dievo ir gyvenamą su Dievu, – sintezę, kurioje telpa visos esminės Vatikano II Susirinkimo intencijos ir kuri jas teisingu būdu susieja tarpusavyje.

Dėl visų šių priežasčių buvau dėkingas ir džiaugiausi, kai 1985 m. Sinodas sąvoką *communio* iškėlė į centrinę vietą. Tačiau vėlesni metai parodė, kad joks žodis nėra apsaugotas nuo nesupratimo, nors jis būtų geriausias ir giliausias. Tiek, kiek žodis *communio* tapo populiariu lozungu, jis buvo sulėkštintas ir iškreiptas. Panašiai kaip Dievo tautos sąvokos atveju, čia taip pat galima buvo pastebėti tolydžio plintančią horizontalumo dimensiją ir Dievo sąvokos apleidimą. *Communio* ekleziologiją pradėta siaurinti iki vietinių Bažnyčių santykio tematikos, kuri vėlgi vis labiau krypo į klausimą dėl kompetencijos pasiskirstymo tarp vienu ir kitų.

Žinoma, paplito ir egalitaristinis motyvas, pagal kurį *communio* numanoma tik kaip visiška lygybė. Čia tarsi buvo vėl grįžta tiesiog į mokinių ginčą apie tai, kuris iš jų didesnis, – ginčą, akivaizdžiai nenurimsiantį nė vienoje kartoje. Morkus įtaigiau pasakoja apie jį. Kelyje į Jeruzalę Jėzus antrą kartą kalbėjo mokiniams apie būsimąją kančią. Atėjęs į Kafarnaumą jis paklausė jų,

apie ką jie kalbėjęsi kelyje. „Jie tylėjo. Mat kelyje jie ginčijosi, kuris iš jų didžiausias“, – savotiška diskusija apie primatą (Mk 9, 33. 37). Ar šiandien nėra taip pat? Viešpačiui artėjant į kančią, kai Bažnyčia ir joje jis pats kenčia, imamės pamėgtos temos apie mūsų teisių pirmumą. Jei jis tarp mūsų nužengtų ir paklaustų, ką mes kalbėjome, kaip labai turėtume susigėsti ir nutilti.

Tuo nenorima pasakyti, kad Bažnyčioje neturi būti diskutuojama dėl tinkamos tvarkos ir pasidalijimo atsakomybėmis. Be abejo, visuomet bus pusiausvyros sutrikimų, reikalaujančių koregavimo. Žinoma, gali rasti ir perdėtas Romos centralizmas, kuris, kaip toks, turi būti atskleidžiamas ir apvalomas. Tačiau tokie klausimai neturi nukreipti nuo tikrosios Bažnyčios užduoties: Bažnyčia turi pirmiausia kalbėti ne apie save, bet apie Dievą. Kad tai vyktų grynų pavidalu, būtini vidiniai bažnytiniai išpėjimai, kuriais orientuojama kalbėjimo apie Dievą ir apie bendrą tarnybą tvarka. Galiausiai ne veltui Evangelijų tradicijoje įvairiuose kontekstuose perteikiamas Jėzaus žodis, kad paskutiniai taps pirmaisiais, o pirmieji paskutiniais – tai tarsi nuolat visiems tinkantis veidrodis.

Atsižvelgdama į susiaurinimą, po 1985 m. regimai palietusį *communio* sąvoką, Tikėjimo mokymo kongregacija nusprendė parengti „Laišką katalikų Bažnyčios vyskupams apie kai kuriuos Bažnyčios kaip *Communio* aspektus“, kuris buvo paskelbtas 1992 m. birželio 28 d. Kadangi atrodo, kad šiandien savo vardu besirūpinantiems teologams tapo kone pareiga neigiamai vertinti Tikėjimo mokymo kongregacijos dokumentus, šis tekstas susilaukė kritikų krušos, neižvelgiant jame beveik nieko gero. Labiausiai kritikuotas teiginys, kad visuotinė Bažnyčia savo esminiu slėpiniu yra tikrovė, ontologiniu ir laiko požiūriu pirmesnė už dalines Bažnyčias. Tekste tai buvo trumpai pagrįsta nurodant, kad Bažnyčios tėvų požiūriu viena ir vienintelė Bažnyčia yra ankstesnė už kūrimą ir gimdo dalines Bažnyčias. Tuo tėvai tęsia rabinų teologiją, pagal kurią Tora ir Izraelis buvo suvokiami kaip preegzistenciniai: kūrimas suvokiamas kaip erdvės Dievo valiai sudarymas; tačiau šiai valiai reikia tautos, gyvenančios dėl Dievo valios ir padarančios ją pasaulio šviesa. Kadangi Bažnyčios tėvai buvo įsitikinę galutine Bažnyčios ir Izraelio tapatybe, jie negalėjo Bažnyčioje išžvelgti ko nors atsitiktinio, nutikusio paskutinę valandą, šiame Dievo valia įvyksiamame tautų sambūryje jie matė vidinę kūrimo teleologiją. Kristologijoje šis paveikslas išplečiamas ir pagilinamas: istorija – vėl siejant su Senoju Testamentu – aiškina kaip Dievo ir žmogaus meilės istorija.

Dievas randa ir parengia Sūnaus sužadėtinę, vienintelę sužadėtinę, kuri yra vienintelė Bažnyčia. Remiantis Pradžios knygos žodžiu, kad vyras ir moteris „tampa vienu kūnu“ (Pr 2, 24), sužadėtinės įvaizdis susilieja su Bažnyčios kaip Kristaus kūno idėja – metafora, savo ruožtu kilusia iš Eucharistijos liturgijos. Rengia-

mas vienas Kristaus kūnas; Kristus ir Bažnyčia taps „du viename kūne“, vienas kūnas, ir taip Dievas taps „viskas viskame“. Šis ontologinis visuotinės Bažnyčios precedentiškumas – vienintelės Bažnyčios ir vienintelio kūno, vienintelės sužadėtinės – konkrečių empirinių įgyvendinimų atskirose dalinėse Bažnyčiose atžvilgiu atrodo toks akivaizdus, kad man sunku suprasti dėl to kylančius prieštaravimus. Šie prieštaravimai man atrodo apskritai galimi tik tokiu atveju, jei nenorima ar neįstengiama išvelgti didžiosios Dievo idėjos – Bažnyčios – gal dėl nusiminimo jos žemišku nepakankamumu; ši idėja atrodo esanti tik teologinis fantazavimas, belieka empirinis Bažnyčių su jų tarpusavio santykiais ir konfliktais įvaizdis. Tačiau tai reiškia, kad Bažnyčia, kaip teologinė tema, apskritai išbraukiama. Jei Bažnyčia išvelgiama tik žmogiškosiose organizacijose, iš tikrųjų belieka tik nusivylimas. Tačiau tai taip pat reiškia, kad atmetama ne tik Bažnyčios tėvų, bet ir Naujojo Testamento ekleziologija, taip pat Senojo Testamento Izraelio samprata. Beje, Naujajame Testamente nereikia laukti deuteropauliškųjų laiškų ar Apreiškimo knygos, norint aptikti Tikėjimo mokymo kongregacijos teigiamą visuotinės Bažnyčios ontologinį prioritetą dalinių Bažnyčių atžvilgiu. Didžiųjų Pauliaus laiškų širdyje, Laiške galatams, apaštalas kalba apie dangiškąją Jeruzalę ne kaip apie eschatologinį dydį, bet kaip apie už ją ankstesnę tikrovę: „Jeruzalė <...> yra mūsų motina“ (Gal 4, 26). H. Schlieras čia atkreipia dėmesį, jog Pauliui ir jam giminingai žydiškajai tradicijai aukštybių Jeruzalė yra naujasis eonas. Tačiau apaštalui šis naujasis eonas yra jau esantis „krikščionių Bažnyčioje“. Jam ji yra „dangiškoji Jeruzalė savo vaikuose“.

Jei ontologinio vienos Bažnyčios prioriteto apskritai neįmanoma rimtai neigti, be abejo, klausimas dėl laikinio precedentiškumo jau sudėtingesnis. Tikėjimo mokymo kongregacijos laiške šiuo atžvilgiu nurodomas Luko pateikiamas įvaizdis apie Bažnyčios gimimą iš Šventosios Dvasios per Sekmines. Čia nediskutuojama apie šio pasakojimo istoriškumą.

Čia kalbama apie Lukui svarbų teologinį teiginį. Tikėjimo mokymo kongregacija atkreipia dėmesį, kad Bažnyčia prasideda bendruomenėje, kurią sudaro 120 susibūrusių apie Mariją, ypač atnaujintoje Dvylikos bendruomenėje, – tai ne vietinės Bažnyčios nariai, bet apaštalai, skleisiantys Evangeliją ligi žemės pakraščių. Paaiškinant galima pridurti, kad skaičiumi dvylika jie yra drauge senasis ir naujasis Izraelis, vienas Dievo Izraelis, kuris dabar – kaip tai iš esmės glūdėjo Dievo tautos sąvokoje – išsiplėčia į visas šalis ir visose tautose įsteigia vieną Dievo tautą.

Šią nuorodą pastiprina dar du aspektai: Bažnyčia savo gimimo valandą jau kalba visomis kalbomis. Bažnyčios tėvai šį pasakojimą apie kalbų stebuklą teisėtai aiškino kaip *Catholica* išankstinį numatymą: Bažnyčia nuo pirmojo akimirksnio yra *kat'holon*, apimanči visą

visatą. Tai atitinka Luko aprašytą klausytojų būrį kaip iš visos žemės suvažiavusius maldininkus pagal dvylikos tautų lentelę, kurios prasmė yra nurodyti klausytojų visuotinumą; šią helenistinę tautų lentelę Lukas praturtino tryliktoju vardu: romėnais, kuo jis neabejotinai norėjo dar kartą pabrėžti *Orbis* idėją. Ne visiškai teisingai perteikiama Tikėjimo mokymo kongregacijos teksto mintis, kai Walteris Kasperis sako, esą anksatyvoji Jeruzalės bendruomenė iš tikrųjų buvo drauge visuotinė ir vietinė Bažnyčia, ir po to tęsia: „žinoma, tai yra Luko apdorota kompozicija; istoriškai žvelgiant galima numanyti, kad veikiausiai nuo pradžios buvo daugelis bendruomenių, greta Jeruzalės bendruomenės, taip pat bendruomenės Galilėjoje“. Čia kalbama ne apie mums galutinai neatsakomą klausimą, kada tiksliai ir kur pirmiausia kilo krikščionių bendruomenės, bet apie klausimą dėl vidinės Bažnyčios pradžios tuo laiku, kurį Lukas nori aprašyti ir kurį jis, pranokdamas visas empirines apraiškas, suveda į Šventosios Dvasios galią. Tačiau visų pirma Luko pasakojimui nusižengiama, jei sakoma, jog Jeruzalės ankstyvoji bendruomenė buvo drauge visuotinė ir vietinė Bažnyčia. Pirmutinis dalykas šv. Luko pasakojime yra ne anksatyvoji Jeruzalės bendruomenė; pirma yra tai, kad dvylikoje senasis Izraelis, kuris yra vienas, tampa nauju, – ir kad dabar šis vienas Dievo Izraelis per kalbų stebuklą, dar prieš susikuriant vietinei Jeruzalės Bažnyčiai, pasirodo esanti vienovė, aprėpianti visus laikus ir erdves. Iš visų tautų kilę ir ten dalyvavę maldininkai apima visas pasaulio tautas. Galbūt nereikia pervertinti klausimo dėl visuotinės Bažnyčios precedentiškumo laiko požiūriu, kurį Lukas savo pasakojime vienaprasmiškai siūlo. Tačiau svarbu išlieka tai, kad Bažnyčia dvylikoje vienos Dvasios iš pat pradžių pagimdoma visoms tautoms ir todėl nuo pat pirmo akimirksnio yra nukreipta reikštis visose kultūrose ir būtent taip būti vienintele Dievo tauta – ne lėtai plintančia vietos bendruomenė, bet raugu, visuomet nukreiptu į visumą ir todėl nuo pirmo akimirksnio apimančiu savyje visuotinumą.

Pasipriešinimas teiginiui dėl visuotinės Bažnyčios precedentiškumo dalinių Bažnyčių atžvilgiu teologiškai sunkiai suprantamas ar net visai nesuprantamas. Jį galima suvokti tik iš įtarimo, kuris apibendrintai nusakytas taip: „Formuluotė tampa visiškai problematiška, jei viena visuotinė Bažnyčia tyliai tapatinama su Romos Bažnyčia, *de facto* – su popiežiumi ir kurija. Jei taip įvyksta, Tikėjimo mokymo kongregacijos dokumentas nepadedą paaiškinti *communio* ekleziologijos, bet suprantamas kaip atsisveikinimas su ja ir bandymas restauruoti Romos centralizmą“. Šiame tekste visuotinės Bažnyčios sutapatinimas su popiežiumi ir kurija pirmiausia iškeliamas dar kaip hipotezė ir galimas pavojus, tačiau po to tai, atrodo, priskiriama Tikėjimo mokymo kongregacijos laišku, kuris turi pasirodyti kaip teologinė restauracija ir sykiu atkritimas nuo Vatikano II Susirinkimo.

Šis interpretacinis šuolis stebina, tačiau jis neabejotinai atspindi plačiai paplitusį įtarimą; jis formuluoja plačiai aplink girdimą skundą ir išreiškia didėjantį negebėjimą visuotinę Bažnyčią, vieną šventą visuotinę Bažnyčią įsivaizduoti kaip kažką konkrečiau. Vienintelis simbolizuojantis elementas lieka popiežius ir kurija, o jei jiems teologinėje klasifikacijoje suteikiamas pernelyg aukštas rangas, suprantama, kad galima justti grėsmę.

Po šio, atrodytų, ekskurso, tai visai konkrečiai siejasi su Susirinkimo aiškinimu. Klausimas, kuris mums dabar kyla, skamba taip: kokia Susirinkimo visuotinės Bažnyčios samprata? Iš tikrųjų nederėtų teigti, kad Tikėjimo mokymo kongregacijos laiškas „tapatina visuotinę Bažnyčią su Romos Bažnyčia, *de facto* – su popiežiumi ir kurija...“ Ši pagunda kyla tuomet, jei jau anksčiau buvo tapatinama vietinė Jeruzalės Bažnyčia ir visuotinė Bažnyčia, tai yra jei Bažnyčios sąvoka buvo susiaurinama iki empiriškai pasireiškusių bendruomenių, o jos teologinė gelmė nebesuvokiama. Naudinga su šiuo klausimu grįžti prie paties Susirinkimo teksto. Pats pirmasis Konstitucijos apie Bažnyčią sakinyss paaiškina, jog Susirinkimas žvelgia į Bažnyčią ne kaip į uždara tikrovę savyje, bet regi ją Kristaus žvilgsniu: „Tautų šviesa, kuri yra Kristus, jo skaistumu, atsispindinčiu Bažnyčios veide, šis Šventasis Sinodas, susirinkęs Šventojoje Dvasioje, karštai trokšta apšviesti visus žmones <...>“. Fone atpažįstame Bažnyčios tėvų teologijos įvaizdį, pagal kurį Bažnyčia suvokiama kaip Mėnulis, iš savęs neturintis jokios šviesos, tačiau perduodantis Kristaus – Saulės šviesą. Ekleziologija pasirodo esanti priklausoma nuo kristologijos ir su ja susijusi. Tačiau kadangi iš tikrųjų niekas negali teisingai kalbėti apie Kristų – Sūnų, čia pat nekalbėdamas apie Tėvą, ir negalima teisingai kalbėti apie Tėvą ir Sūnų, nesiklausant Šventosios Dvasios, todėl kristologinė Bažnyčios vizija būtinai išsiplėčia į trejybinių ekleziologiją (LG, 2–4). Kalba apie Bažnyčią yra kalba apie Dievą – ir tokia ji yra teisinga. Šioje trejybėje uvertiūroje, siūlančioje viso teksto skaitymui teisingą raktą, mes sužinome, ką reiškia viena šventa Bažnyčia visų konkrečių istorinių apraiškų atžvilgiu ir jose, ką reiškia „visuotinė Bažnyčia“. Tai toliau paaiškėja, kai vidinė Bažnyčios dinamika juda Dievo karalystės kryptimi. Kadangi Bažnyčia suprastina teologiskai, ji visuomet pranoksta save pačią; ji yra sutelkimas dėl Dievo karalystės, proveržis į ją. Toliau trumpai pristatomi atskiri Bažnyčios įvaizdžiai, kuriais visais turima omenyje viena Bažnyčia: kaip sužadėtinė, Dievo namai, jo šeima, šventovė, šventasis miestas, mūsų Motina, aukštybių Jeruzalė, Dievo kaimenė ir kt. Galiausiai tai toliau konkretizuojama. Mes gauname labai praktišką atsakymą į klausimą: kas yra už vietinės Bažnyčios ontologiniu ir laiko požiūriu pirmesnė Bažnyčia? Kur ji glūdi? Kur regime ją veikiant? Konstitucijoje į tai atsakoma aiškinant apie sakramentus.

Pirmiausia krikštas: tai trejybiniškas, vadinasi, teologinis vyksmas, tai kur kas daugiau negu vien socializacija vietinėje bažnytinėje bendruomenėje, kaip, deja, šandien dažnai neteisingai aiškinama. Krikštas kyla ne iš atskiros bendruomenės, bet jame mums atsiveria durys į vieną Bažnyčią, krikštas yra vienos Bažnyčios buvimas, jis gali kilti tik iš jos – aukštybių Jeruzalės, naujosios Motinos. Garsus ekumenizmo teologas Vinzenzas Pfnūras neseniai pasakė šia tema: krikštas yra įtraukimas „į vieną ant kryžiaus dėl mūsų atvertą Kristaus Kūną (plg. Ef 2, 16), į kurį mes (ir kiti) pakrikštijami vienoje Dvasioje (1 Kor 12, 13), – o tai yra iš esmės daugiau, negu daugelyje vietų įprasta skelbti krikšto atveju: ‘priėmėme į savo bendruomenę’ ar ‘tapome jos nariais’ – to negalima sumaišyti su naryste vietos Bažnyčioje; įtraukimas taip pat reiškia bendrystę vienoje duonoje (plg. 1 Kor 10, 17), kuri nėra kokia nors speciali vietinės Bažnyčios duona, – ir vienoje vyskupo tarnyboje, kur drauge su Kiprijonu dalyvaujama tik visoje vyskupų bendrijoje“. Krikšto atveju visuotinė Bažnyčia vėl pasirodo pirmesnė vietinės Bažnyčios atžvilgiu ir ją kuria. Todėl Tikėjimo mokymo kongregacijos laiške apie *Communio* sakoma, kad Bažnyčioje nėra sveltimų: kiekvienas visur yra namuose, o ne tik svečiuose. Visuomet yra ta viena Bažnyčia, viena ir ta pati. Žmogus, pakrikštytas Berlyne, lygiai taip pat jaučiasi esąs namie būdamas Bažnyčioje Romoje, Niujorke, Kinšasoje, Bangalore ar dar kur nors kitur, – lygiai kaip savo krikšto Bažnyčioje. Tas žmogus neturi persiregistruoti, t. y. viena Bažnyčia. Krikštas kyla iš tos Bažnyčios ir gimdo jai. Kalbant apie krikštą drauge turimas omenyje ir Dievo žodis, kuris yra tik vienas visai Bažnyčiai ir visose vietose jai precedentiškas, ją suburia ir stato. Šis žodis yra apie Bažnyčią ir vis dėlto yra joje, yra patikėtas jai kaip gyvam subjektui. Kad Dievo žodis galėtų veiksmingai būti istorijoje, jam reikia šio subjekto, tačiau šis subjektas savo ruožtu egzistuoja ne be gaivinamosios žodžio galios, kuri pirmiausia jį padaro subjektu. Kai kalbame apie Dievo žodį, turimas omenyje ir *Credo*, esantis krikšto vyksmo centre; tai yra būdas, kuriuo Bažnyčia priima ir pasisavina žodį, tam tikru būdu tuo pat metu žodį ir atsakymą. Čia taip pat yra visuotinė Bažnyčia, viena Bažnyčia, visai konkreti ir apčiuopiama.

Susirinkimo tekste nuo krikšto einama toliau prie Eucharistijos, kurioje Kristus padovanoja savo Kūną ir padaro mus savo Kūnu. Šis kūnas yra vienas, taigi Eucharistija vėl yra kiekvienai vietinei Bažnyčiai vieta įjinti į vieną Kristų, visų priimančių komuniją tapimas viena visuotinėje „communio“, vienijančioje dangų ir žemę, gyvuosius ir mirusiuosius, praeitį, dabartį ir ateitį atveriančioje amžinybei. Eucharistija kyla ne iš vietinės Bažnyčios ir nesibaigia joje. Ji vis iš naujo reiškia, kad Kristus iš išorės ateina pas mus pro mūsų uždarytas duris; ji visuomet ateina pas mus iš išorės, iš viso vieno Kristaus kūno ir veda mus į jį.

Šis sakramento „extra nos“ iš naujo matome vyskupo ir kunigo tarnyboje: tai, kad Eucharistijai reikia kunigo tarnybos sakramento, remiasi būtent tuo, kad pati bendruomenė negali duoti sau Eucharistijos; ji turi ją priimti iš Viešpaties tarpininkaujant vienai Bažnyčiai. Apaštalų įpėdinystė, sudaranti kunigo tarnybą, apima tiek sinchroninį, tiek diachroninį Bažnyčios sąvokos aspektą: priklausymą vienai tikėjimo istorijai nuo apaštalų ir buvimą bendrystėje su visais, kurie iš Viešpaties leidžiasi suburiami į jo kūną. Konstitucijoje apie Bažnyčią trečiajame skyriuje žinomu būdu aptariama vyskupo tarnyba, taip pat paaiškinama pamatinė *collegium* sąvoka. Ši tradicijoje tik marginaliai pasirodanti sąvoka tarnauja atskleidžiant vyskupo tarnybos vidinę vienybę. Vyskupas nebūna pavieniui, bet priklauso vienam organizmui – kolegijai, kuri savo ruožtu reiškia *collegium apostolorum* istorinį tęstinumą. Tokiu mastu vyskupo tarnystė kyla iš vienos Bažnyčios ir veda į ją. Būtent čia tampa akivaizdu, kad teologiniu požiūriu nėra jokio prieštaravimo tarp vietinės ir visuotinės Bažnyčios. Vyskupas vietinėje Bažnyčioje atstovauja vienai Bažnyčiai; jis stato vieną Bažnyčią statydamas vietinę Bažnyčią ir jos ypatingas dovanas pažadindamas viso Kūno labui. Petro įpėdinio tarnyba yra ypatingas vyskupo tarnybos atvejis, ji ypatingu būdu susijusi su atsakomybe dėl visos Bažnyčios vienybės. Tačiau šios Petro tarnybos ir jos atsakomybės negalėtų būti, jei nebūtų jai precedentiškos visuotinės Bažnyčios. Tuomet tai būtų užsimojimas į tuštumą ir absurdiška pretenzija. Be abejo, reikia kaskart iš naujo – net per vargą ir kentėjimus – ieškoti teisingo episkopato ir primato tarpusavio santykio. Tačiau ši paieška nukrepiama teisingai tik tuomet, jei ji suvokiama atsižvelgiant į tikrąją Bažnyčios misijos primatą ir jam subordinuojama – į užduotį nešti Dievą žmonėms ir žmones Dievui. Bažnyčios paskirtis yra Evangelija – ir apie tai viskas privalo joje sukintis.

Šioje vietoje norėčiau nutraukti sąvokos *communio* analizę ir bent trumpai išreikšti nuostatą dėl galbūt labiausiai ginčijamo *Lumen gentium* punkto – dėl jau minėto *Lumen gentium*, 8, sakinio reikšmės, – kad vienintelė Kristaus Bažnyčia, kurią tikėjimo išpažinime išpažįstame esant viena, šventą, visuotinę ir apaštalinę, „*est*“ (*subsistit*) Katalikų Bažnyčioje, valdomoje Petro įpėdinio ir bendrystėje su juo esančių vyskupų. 1985 m. Tikėjimo mokymo kongregacija pareiškime dėl vienos Leonardo Boffo knygos išreiškė nuostatą šio daug diskutuoto teksto atžvilgiu, – tame veikale autorius iškelė tezę, jog Kristaus Bažnyčia, būdama Romos katalikų Bažnyčioje, panašiai esti ir kitose krikščioniškosiose Bažnyčiose. Neverta net priminti, jog Tikėjimo mokymo kongregacijos pareiškimas buvo apipiltas kandžia kritika ir tuomet atidėtas į šalį. Bandydami svarstyti, kur įsisavindami Susirinkimo ekleziologiją esame šiandien, neišvengiamai susiduriame su klausimu dėl *subsistit* interpretacijos, o čia negalima neatkreipti dėmesio į vienintelį oficialų po Susirinkimo padarytą Magisteriumo pareiški-

mą dėl šio žodžio, būtent minėtą 1985 m. Tikėjimo mokymo kongregacijos notifikaciją. Žvelgiant iš penkiolikos metų atstumo tampa aiškiau negu tuomet, kad dalykas susijęs ne tiek su vienu atskiru teologu autoriumi, bet su įvairiomis variacijomis paplitusia Bažnyčios vizija, kuri ir šiandien tebėra labai aktuali. 1985 m. paaiškinime plačiai atspindėtas minėtos Boffo tezės kontekstas. Čia neverta gilintis į detales, nes mums svarbus esmingesnis dalykas. Tezę, kuriai anuo metu atstovavo Boffas, galima apibūdinti kaip ekleziologinę reliatyvizmą. Ji pateisinama nuomone, jog „istorinis Jėzus“ pats negalvojo nei apie vieną Bažnyčią, nei juo labiau apie jos įkūrimą. Tikroji Bažnyčios struktūra atsirado pirmiausia po Prisikėlimo, tuo metu, kai nyko eschatologinė įtampa, atsiradus sociologiškai neišvengiamam institucionalizavimo poreikiui; pradžioje jokių būdu nebuvo visuotinės „katalikų“ Bažnyčios, buvo tik įvairios vietinės Bažnyčios su įvairiomis teologijomis, skirtinomis tarnystėmis ir t. t. Taigi jokia institucinė Bažnyčia negali tvirtinti, jog ji esanti viena paties Dievo norėta Jėzaus Kristaus Bažnyčia; visoms institucinėms struktūroms rasti reikėjo sociologinių sąlygų ir todėl jos yra kaip visos žmogiškosios struktūros, kurias naujomis sąlygomis galima ar net reikia radikaliai keisti. Savo teologine kokybe jos skiriasi daugiausia antraeiliskai, ir todėl galima sakyti, kad jose visose ar bent daugelyje iš jų esti „viena Kristaus Bažnyčia“ – tačiau čia kyla klausimas, kokia teise, esant tokiam požiūriui, apskritai galima kalbėti apie Kristaus Bažnyčią.

Katalikų tradicija, priešingai, pasirinko kitą išeities tašką: ji pasitiki ir tiki evangelistais. Tuomet tampa aišku, jog Jėzus, skelbęs Dievo karalystę, būrė apie save mokinius jai įgyvendinti; jis jiems ne tik davė savo Žodį kaip naują Senojo Testamento aiškinimą, bet ir Paskutinės vakarienės sakramentu padovanojo naują vienijančią buvimą drauge, per kurį visi jį išpažįstantys visai nauju būdu galėjo būti viena su juo – tiek, kad Paulius pavadinė šią bendrystę buvimu vienu kūnu su Kristumi, vienu kūnu Dvasioje. Tuomet tampa taip pat aišku, jog Šventosios Dvasios pažadas nebuvo tik tuščias skelbimas, bet juo buvo numanoma Sekminių tikrovė – taigi faktas, jog Bažnyčia ne išgalvota ir padaryta žmonių, bet sukurta Dvasios, ji yra ir išlieka Šventosios Dvasios kūrinys.

Tačiau tuomet Bažnyčioje institucijos ir Dvasios santykis yra kitoks, negu mums nori įteigti minėtos kryptys. Tuomet institucija nėra tiesiog vien pagal reikalą keičiama ar nugriaunama konstrukcija, kuri su tikėjimu, kaip tokiu, neturi nieko bendra. Tuomet toks kūniškumas priklauso pačiai Bažnyčiai. Kristaus Bažnyčia nėra neapčiuopiama, pasislėpusi už daugeriojų žmogiškųjų struktūrų, ji yra iš tikrųjų Bažnyčia su savo kūniškumu, pasirodanti išpažinime, sakramentuose ir apaštalų įpėdinystėje.

Vatikano II Susirinkimas, išlikdamas ištikimas katalikų tradicijai, pasitelkę *subsistit* formuluotę, kad išreikštų

būtent „ekleziologinio reliatyvizmo“ priešybę – tai, kad Jėzaus Kristaus Bažnyčia iš tikrųjų yra. Jis pats jos norėjo, ir Šventoji Dvasia, nepaisydama žmogiškojo nepajėgumo, nuo Sekminių nuolat ją kuria ir palaiko jos esminę tapatybę. Institucija nėra neišvengiamas, bet teologiškai nesvarbus ar net kenksmingas išorinis dalykas, – ji savo esminiu branduoliu priklauso išikūnijimo konkretybei. Viešpats laikosi savo žodžio: pragaro vartai jos nenugalės.

Šioje vietoje reikia atidžiau panagrinėti žodį *subsistit*. Susirinkimas vartodamas šį žodį, pasirenka skirtingą formuluotę nei popiežius Pijus XII, kuris savo enciklikoje *Mystici Corporis Christi* teigė: Katalikų Bažnyčia „yra“ (*est*) mistinis Kristaus Kūnas. Žodžių *subsistit* ir *est* skirtingume glūdi paslėpta visa ekumeninė problema. Žodis *subsistit* kilo iš scholastikoje plėtotos antikinės filosofijos. Jį atitinka graikiškas žodis *hypostasis*, kuris kristologijoje labai svarbus aprašant dieviškosios ir žmogiškosios prigimties vienybę Kristaus asmenyje. *Subsistere* yra speciali *esse* forma. Tai yra savarankiško subjekto būties forma. Čia kalbama būtent apie tai. Susirinkimas nori mums pasakyti, jog Jėzaus Kristaus Bažnyčia šiame pasaulyje reiškiasi kaip konkretus subjektas Katalikų Bažnyčioje. Tai galioja vienu kartu, o įsivaizdavimas, jog *subsistit* galima multiplikuoti, yra visiškai priešingas tai minčiai. Vartodamas žodį *subsistit* Susirinkimas norėjo išreikšti tai, kas Katalikų Bažnyčioje ypatinga ir nėra multiplikuojama: Bažnyčia yra kaip subjektas istorinėje tikrovėje.

Tačiau skirtumas tarp *subsistit* ir *est* neapima Bažnyčių skilimo dramos: nors Bažnyčia yra tik viena ir esti viename subjekte, taip pat anapus šio subjekto egzistuoja bažnytinės tikrovės – tikros vietinės Bažnyčios ir įvairios bažnytinės bendruomenės. Kadangi nuodėmė yra prieštaravimas, šio skirtumo tarp *subsistit* ir *est* logiškai neįmanoma iki galo išnagrinėti. Skirtumo tarp, viena vertus, Bažnyčios unikalumo ir konkretumo ir, kita vertus, bažnytinės tikrovės buvimo anapus vieno subjekto paradokse atsispindi žmogiškosios nuodėmės prieštaravimas, skilimo prieštaravimas. Toks skilimas yra kažkas visiškai skirtinga, negu pirmiau pavaizduota reliatyvistinė dialektika, kurioje krikščionių išsiskyrimas praranda savo skausmingumą ir iš tikrųjų yra ne skilimas, bet tik vienos temos daugeriojų variacijų išraiška, kur visos variacijos kažkiek teisingos ir kažkiek neteisingos. Tuomet nebelieka vidinio poreikio ieškoti vienybės, nes juk viena Bažnyčia ir be to yra drauge visur ir niekur. Krikščionybė tuomet apskritai gali būti tik dialektiškai viena kitai priešingų variacijų santykis. Tuomet ekumenizmas siektų, kad visos jos tarpusavyje kažkaip pripažintų viena kitą, kadangi visos jos yra tik krikščioniškosios tikrovės fragmentai. Ekumenizmas būtų pasitenkinimas reliatyvistine dialektika, kadangi istorinis Jėzus priklauso praeičiai, o tikrovė išlieka paslėpta.

Susirinkimo požiūris yra visai kitoks. Tai, kad vienintelis subjektas Bažnyčia esti (*subsistit*) Katalikų Bažnyčioje, visiškai nėra katalikų nuopelnas, tai Dievo darbas, kurį jis, nepaisant besitęsiančio žmogiškųjų subjektų veiklos nepakankamumo, vis dėlto išlaiko. Jie tuo negali girtis, o tik susigėdę dėl savo nuodėmės ir drauge kupini dėkingumo turi stebėtis Dievo ištikimybe. Tačiau jų nuodėmės darbas yra matomas: visas pasaulis stebi spektaklį, kuriame atsiskyrusios krikščioniškosios bendruomenės stoja viena prieš kitą, kelia viena kitai savo tiesos pretenzijas ir taip regimai žlugdo Kristaus maldą jo kančios išvakarėse. Jei susiskaldymas, kaip istorinė tikrovė, yra kiekvienam apčiuopiamas, vienos Bažnyčios išlikimas konkrečiu Katalikų Bažnyčios pavidalu, kaip toks, galimas priimti tik tikėjimu.

Vatikano II Susirinkimas, supratęs šį paradoksą, būtent ir paskelbė ekumenizmą – tikros vienybės paiešką – pareigą ir tokiu būdu ateities Bažnyčiai nurodė kelią.

Artėju prie pabaigos. Kas nori suprasti Susirinkimo ekleziologijos kryptį, turi nepraleisti Konstitucijos 4–7 skyrių, kuriuose kalbama apie pasauliečius, visuotinį kvietimą į šventumą, apie vienuolius ir eschatologinę Bažnyčios paskirtį. Šiuose skyriuose dar kartą išryškėja vidinė paskirtis, jos buvimo esmė: kalbama apie šventumą, t. y. panašumą į Dievą. Apie tai, kad pasaulyje būtų vietos Dievui, kad jis galėtų ten gyventi ir taip pasaulis taptų jo Karalyste. Šventumas yra daugiau negu tik moralinė kokybė. Šventumas yra Dievo buvimas su žmogumi, žmonių buvimas su Dievu, Dievo „palapinė“ mumyse ir tarp mūsų (*Jn* 1, 14). Kalbama apie naują gimimą – ne iš kūno ir kraujo, bet iš Dievo (*Jn* 1, 13). Kryptis į šventumą yra tapati eschatologinei Bažnyčios kryptčiai ir, remiantis Jėzaus žinia, pamatinė. Bažnyčia yra tam, kad Dievas apsigyventų pasaulyje ir taip taptų jo „šventumu“: todėl Bažnyčioje turėtų būti ginčijamasi ne dėl didesnių ar mažesnių teisių ar sėdėjimo pirmose vietose. Visa tai dar kartą apibendrinta paskutiniame Konstitucijos apie Bažnyčią skyriuje, kur kalbama apie Viešpaties Motiną.

Iš pirmo žvilgsnio Susirinkimo apsiimtas mariologijos įtraukimas į ekleziologiją gali atrodyti atsitiktinis. Istorškai žvelgiant, tiesa ta, kad iš tikrųjų už tai balsavo tik nedaugelis Susirinkimo tėvų. Tačiau iš vidaus šis sprendimas visiškai atitinka visos Konstitucijos kryptį: tik supratęs šią tarpusavio sąsają galima teisingai suvokti Susirinkimo norėtą pavaizduoti Bažnyčios paveikslą. Darant šį sprendimą, vaisingai pasinaudota H. Rahnerio, A. Müllerio, R. Laurentino ir Karlo Delahaye tyrinėjimais. Pasitelkus juos buvo atnaujinta ir pagilinta tolygiai tiek mariologija, tiek ekleziologija. Hugo Rahneris pirmiau negu kiti remdamasis šaltiniais iškiliai atskleidė, jog visa mariologija tėvų buvo mąstoma ir formuojama kaip ekleziologija: Bažnyčia yra Mergelė ir Motina. Ji yra Nekaltai Pradėtoji ir neša istorijos našta. Ji kenčia ir yra jau dabar

priimama į dangų. Raidoje laipsniškai atsiskleidžia, jog Bažnyčia yra anticipuojama Marijoje, Marijoje ji yra asmuo ir, atvirščiai, Marija nėra uždaras izoliuotas individas, ji talpina savyje visą Bažnyčios slėpinį. Asmuo nėra individualistiškai uždaras, o bendruomenė nėra suvokiama kolektyvistiskai ir apersonaliai; šie abu dalykai neatskiriamai sutapdinami ir įeina vienas į kitą. Tai pasakytina jau apie apokaliptinę moterį, pasirodantią Apreiškimo knygos 12 skyriuje: nesiekiami išskirtinai ir individualistiškai apriboti šią figūrą vien Marija, kadangi joje apibendrinama visa kenčianti ir kančioje vaisinga Dievo tauta, Senasis ir Naujasis Izraelis; tačiau taip pat nedera Išganytojo Motiną Mariją visai išskirti iš šio paveiklo. Šiame tekste, kur aptinkame asmens ir bendruomenės sutapdinimą, jau randame anticipuotą Marijos ir Bažnyčios tarpusavio sampyną, kurią po to tolydžio išplėtojo Bažnyčios tėvų teologija ir galiausiai vėl perėmė Susirinkimas. Tai, kad vėliau tie abu dalykai išsiskyrė – Marija buvo vaizduojama kaip apipilta privilegijomis ir dėl to be galo toli nuo mūsų atitolusi individualybė, o į Bažnyčią žvelgta apersonaliai ir grynai instituciskai, – tiek pat pakenkė mariologijai, kiek ir ekleziologijai. Čia pasireiškė vakarietiškosios mąstesenos ypač akcentuoti atskyrimai, be kita ko, turėję gerą motyvaciją. Tačiau jei norime teisingai suprasti Bažnyčią ir Mariją, turime išmokti grįžti prie šių atskyrimų, kad išmoktume suvokti antindividualų asmens buvimą ir antinstitucinę bendruomenės būtį būtent ten, kur asmuo ir bendruomenė vėl gražinama į savo pradmenis Viešpaties, naujojo Adomo, galia. Marijiškoji Bažnyčios ir eklezinė, istorinė išganomoji Marijos vizija galiausiai gražina mus pas Kristų ir trejybini Dievą, nes čia dabar tampa regima, ką reiškia šventumas, kas yra Dievo apsigyvenimas žmoguje ir pasaulyje, ką mums reikia suprasti kaip „eschatologinę“ Bažnyčios įtampą. Taip skyrius apie Mariją užbaigia Susirinkimo ekleziologiją ir vėl mus gražina į kristologinį bei trejybini išieities tašką. Pabaigai noriu perteikti šiek tiek Bažnyčios tėvų teologijos prieskonio, pateikdamas Hugo Rahnerio parinktus šv. Ambraziejaus žodžius:

„Tebūna Jūsų širdyse tvirtas pamatas!.. Apaštalas mus išmokė, ką reiškia stovėti, o Mozė užrašė: 'Vieta, kur tu stovi, yra Šventa Žemė'. Niekas nestovi, jei neišsilaiko tvirtai tikėjime... Parašytas dar vienas žodis: 'Tačiau tu stovėk tvirtai su manimi'. Tu stovi tvirtai su manimi, kai stovi Bažnyčioje. Bažnyčia yra Šventoji Žemė, ant kurios turime stovėti... taigi stovėk tvirtai, stovėk Bažnyčioje. Stovėk tvirtai tenai, kur aš tau pasirodysiu, ten aš liksiu su tavimi. Kur yra Bažnyčia, ten yra tvirta tavo širdies stovėjimo vieta. Bažnyčioje stūkso tavo sielos pamatai. Bažnyčioje aš pasirodžiau kaip anuomet erškėčių krūmė. Tu esi erškėtynas, aš – ugnis. Esu tavo kūne kaip ugnis erškėtyne. Esu ugnis, kad tave apšviestčiau, kad išdeginčiau tavo nuodėmių spyglius, kad padovanočiau savo malonės šlovę“.

Baigiamosios Vyskupų sinodo šv. Mišios

(KAP) Spalio 23 d. popiežiaus Benedikto XVI Šv. Petro aikštėje aukotomis šv. Mišiomis, kuriose dalyvavo maždaug 100 tūkst. tikinčiųjų, baigėsi XI pasaulinis Vyskupų sinodas „Eucharistija – Bažnyčios gyvenimo ir misijos versmė ir viršūnė“. Iškilmingomis šv. Mišiomis taip pat užbaigti Eucharistijos metai. Be to, Benediktas XVI pirmą kartą kaip pontifikas paskelbė pirmuosius šventuosius. Pasak popiežiaus, Eucharistija skatina krikščionis būti „laužiama duona“ kitiems, dėti pastangas dėl „teisingesnio ir broliškesnio pasaulio“.

Popiežius primygtinai pabrėžė, jog Eucharistija visus Bažnyčios narius, pirmiausia kunigus, akina „iš naujo atgaivinti savo išipareigojimą ištikimybei“. Eucharistijos slėpinio šventime taip pat šaknijasi celibatas, kuriuo kunigai turėtų gyventi kaip „nepadalytos meilės Dievui ir artimui ženklą“. Eucharistinis dvasingumas iš vidaus taip pat turėtų visai veikti skatinti ir pasauliečius, tikėjimo ir gyvenimo prieštaravimas neleistinas.

Eucharistija, pasak Benedikto XVI, yra „šventumo viršūnė“. Tą taip pat rodo nauji paskelbti šventieji: buvęs Lvovo arkivyskupas Jozefas Bilczewskis (1860–1923), Lvovo kunigas ir Juozapo seserų kongregacijos steigėjas Zygmuntas Gorazdowski (1845–1920), Kalabrijos kunigas Gaetano Catanoso (1879–1963), Čilės jėzuitas Alberto Hurtado Cruchaga (1901–1952) ir Sicilijos kapucinų brolis Felice da Nicosia (1715–1787).

Tardamas baigiamuosius žodžius, Benediktas XVI akcentavo, jog Bažnyčia turi būti misionieriška, nes Kristus mirė „už visus“. Ji vis labiau turinti būti „tikro džiaugsmo ir vilties švyturys“ ir įgyvendinti savo misiją kaip „visos žmonių giminės vienybės ženklas ir įrankis“.

Baigiamasis Vyskupų sinodo pareiškimas

(KAP) Spalio 23 d. Vyskupų sinodas paskelbė baigiamąją žinią „Eucharistija – gyvenimo duona pasaulio taikos labui“. 250 sinodo narių iš 118 šalių joje pabrėžia Eucharistiją esant bažnytinio gyvenimo centru.

Baigiamojoje žinioje Sinodo nariai pabrėžtinai remia ekumenines pastangas, tačiau nepritaria, kad nekatalikai būtų prileidžiami prie Eucharistijos. Žinioje minimos „šviesios pusės“. Kai kuriuose pasaulio regionuose esama džiugių proveržių. Tačiau kitur nyksta nuodėmės suvokimas bei išgyvenama Atgailos sakramento krizė. Vyskupai taip pat atkreipia dėmesį į kunigų stygių bei pašaukimų sumažėjimą. Sinode aptarinėtas kunigystės šventimų „patikrintiems vedusiems vyrams“ klausimas neminimas.

Baigdami sinodo nariai tarė padrašinimo žodį kunigams, vienuoliams ir pasauliečiams. Įsipareigoti krikščionybei ypač raginami jaunuoliai. Krikščioniškosios šeimos turėtų įgyvendinti savo pašaukimą būti namų Bažnyčia. Ypatingą sveikinimą Sinodo nariai skyrė Kinijos vyskupams, kuriems buvo neleista vykti į Romą.

Paskelbtos Vyskupų sinodo Propositiones

(KAP) Spalio 22 d. popiežiui Benediktui XVI buvo įteikti Vyskupų sinodo Eucharistijos tema vadinamieji *Propositiones* („Pasiūlymai“). Popiežiaus pritarimu jie iš karto buvo paskelbti. Dabartinė itališkoji jų versija, pasak Vyskupų sinodo ypatinjo sekretoriaus arkivyskupo Rolando Minneratho, nėra „oficiali“.

Iki šiol Sinodo pasitarimų rezultatai būdavo slapti ir patekdavo tiesiai popiežiui, kuris jais remdamasis rengdavo posinodinius dokumentus. Tik 1985 m. Nepaprastojo sinodo baigiamieji rezultatai buvo paskelbti iškart po pasitarimų. *Pro-*

positiones, pasak Vatikano spaudos tarnybos, tėra posinodinių dokumentų rengimo „elementas“. Tačiau tai kartu yra „sutarimo“, pasiekto „vyskupiškos bendrystės su Petru“ dvasia vieniems į kitus įsiklausant, išraiška.

Antrame pasiūlyme pabrėžiama po Vatikano II Susirinkimo įvykdytos liturgijos reformos „teigiama įtaka“ Bažnyčios gyvenimui. Liturgijos reforma iškėlusį aikštėn liturgijos grožį. Piktnaudžiavimų, kurių būta anksčiau, pasitaiko ir šiandien, bet rečiau. Tačiau tokie incidentai negali paslėpti reformos „kokybės bei vertės“. Kita vertus, jos turtai iki galo dar neišryškėjo. Todėl daugiau dėmesio skirtina *ars celebrandi* (šventimo menui).

Penktame pasiūlyme dėmesio centre atsiduria ekumeninis matmuo. Eucharistija esanti „tvirtas vienybės ryšys“ tarp Katalikų Bažnyčios ir ortodoksų Bažnyčių, išlaikiusių Eucharistijos slėpinį. Tačiau Eucharistijos „bažnytinis pobūdis“ galys taip pat būti svarbiausias dialogo su reformatoriškųjų bendruomenių momentas.

Vienuoliktame pasiūlyme gilinama į kunigų stygiaus „kai kuriose dalinėse Bažnyčiose“ problema. Minima, jog kai kurie Sinodo tėvai atkreipė dėmesį į „patikrintų vedusių vyrų“ galimybę, tačiau ši hipotezė buvusi įvertinta kaip kelias, kuriuo eiti nenorima. „Visiškos pagarbos Rytų Bažnyčioms dvasia“ tikintiesiems aiškintinas celibato ir kunigystės šventimų santykio lotyniškųjų apeigų Bažnyčioje pagrįstumas. Labai svarbu, kad kunigai nesibaimintų kviesti vaikus bei jaunuolius sekti Kristumi.

Aštuonioliktame pasiūlyme primygtinai akcentuojama būtinybė skatinti tikinčiuosius intensyviau įsimąstyti į biblinius Mišių skaitinius. „Nepažinoti Šventojo Rašto reiškia nepažinoti Kristaus“, – cituoja vyskupai Vatikano II Susirinkimą. Jie taip pat ragina labiau priminti, kad sekmadienis yra „Vieš-

paties diena“. Tai diena, kai švenčiamas Kristaus prisikėlimas, „šventa ir Kūrėjui paskirta diena“, „poilsio diena“.

Keturiasdešimtmame pasiūlyme aptariama išsiskyrusių ir pakartotinai susituokusiųjų problema. Pastoracijoje šių tikinčiųjų atžvilgiu privalu būti „dėmesingam bei svingingam“. Šie tikintieji, nors savo objektyviu būviu ir prieštarauja Viešpaties žodžiui apie santuokos neišardomumą, yra Bažnyčios nariai. Bažnyčia juos priimanti ir lydinti „su ypatingu dėmesiu“, idant jie, dalyvaudami šv. Mišiose (nors ir be Komunijos priėmimo), melsdamiesi, palaikydami pasitikėjimo kupiną dialogą su kunigu, veikliai mylėdami artimą ir auklėdami savo vaikus, galėtų puoselėti „krikščioniškąją gyvenseną“. Jei pirmos santuokos neįmanoma anuliuoti, Bažnyčia akinanti pakartotinai susituokusiuosius gyventi pagal Dievo įstatymo reikalavimus ir savo santykius pertvarkyti į „ištikimą ir solidarią draugystę“.

Sinodo nariai ragina bažnytinius teismus pagilinti argumentus santuokos galiojimo naudai ir kartu suvokti problemas, susijusias „su giliais antropologiniais dabarties pokyčiais“. Sykiu vyskupai primena intensyvaus rengimo santuokai būtinybę. Vyskupai ir kunigai turi patikrinti, kad norintys sudaryti santuoką tikrai laikosi „ištikinimų ir įsipareigojimų“, kurie būtini, idant santuoka galiotų.

Keturiasdešimt pirmame pasiūlyme Sinodo nariai gvildena interkomunijos problemą. Krikščionių krikšto bendrystės akivaizdoje persiskyrimas prie Viešpaties stalo pagrįstai jaučiamas kaip „skausmingas“. Turint prieš akis eucharistinės bendrystės poreikį, pabrėžtina, jog Eucharistija reiškianti ne tik bendrystę su Jėzumi Kristumi, bet ir „visišką Bažnyčios bendrystę“. Todėl krikščionių nekatalikų prašoma suprasti, kad eucharistinė bendrystė su jais negalima. Kartu akivaizdu, kad leidimas krikščionis neka-

talikams eiti Eucharistijos, Atgailos ir Ligonių patepimo sakramentų tam tikromis situacijomis bei sąlygomis yra „galimas ir net siūlytinas“.

Keturiasdešimt aštuntame pasiūlyme leidžiamasi į Eucharistijos matmenį. Stengiantis „pakeisti neteisingas struktūras“, atkurti žmogaus orumą, Eucharistija gyvenime tampa tai, „kas ji yra šventime“. Ji verčia abejoti globalizacija, neretai didinančia „atotrūkį tarp turtingų ir neturtingų šalių“, kaltina politines bei ekonomines jėgas, plėšiančias žemės turtus, neteisingumo akivaizdoje primena teisingo pasiskirstymo reikalavimus. Vyskupai ypač atkreipia dėmesį į AIDS epidemiją, narkomaniją ir alkoholizmą. „Kas priima Eucharistiją, privalo dėti pastangas dėl taikos mūsų pasaulyje, paženklintame smurto ir karo, šiandien ypač – terorizmo, ekonominės korupcijos ir seksualinio išnaudojimo“ – sakoma pasiūlyme. Išankstinės tikrosios taikos sąlygos yra teisingumo atkūrimas, susitaikinimas ir atleidimas.

Popiežius pranešė apie posinodinį dokumentą

(KAP) Spalio 23 d. per Viešpaties angelo malda popiežius Benediktas XVI padėkojo pasibaigusio Vyskupų sinodo nariams už „intensyvų darbą broliškos bendrystės dvasia“. Iš apmąstymų, liudijimų, patirčių bei pasiūlymų būsiąs parengtas posinodinis dokumentas Eucharistijos tema. Tekstas turėsiąs atsižvelgti į skirtingas aplinkybes pasaulyje bei išryškinti „katalikiškos“ pasaulinės bendrijos profilį. Ši bendrija, pasak popiežiaus, pašaukta „kultūrų daugyje“ gyventi pamatiniu tikėjimo slėpiniu – Dievo įsikūnijimu ir atpirkimu, kurie Eucharistijoje yra gyva tikrovė.

Toliau popiežius Eucharistijos metų ir „pasaulinės Bažnyčios sekmadienio“ proga akcentavo vidinį misijos ir Eucharistijos ryšį. Misija ir Evangelijos skelbimas galiausiai esą „meilės, tarsi sukoncentruotos Švenčiausiajame Sakramente, skleidimas“. Kas priima Kristų per Komuniją, tas negali šios dovanos pasilaikyti sau, bet privalo ją perduoti kitiems „drąsiai liudydamas Evangeliją, tarnaudamas vargstantiems žmonėms bei atleisdamas“.

Nauji leidiniai

Benediktas XVI. Joseph Ratzinger. Pakeliui pas Jėzų Kristų. – Kaunas: Katalikų interneto tarnyba, 2005. – 144 p.

Šioje Josepho Ratzingerio, dabartinio popiežiaus Benedikto XVI, knygoje pateikiamos reikšmingiausios jo pastarųjų metų publikacijos, visos tiesiogiai ar netiesiogiai skirtos Jėzaus Kristaus slėpiniui. Akcentuodamas, jog evangelijų Jėzus visiškai kitoks, negu šiandien dažnai įsivaizduojamas, autorius ragina leistis į kelią pas tikrąjį Jėzų, „ieškoti autentiško, neiškreipto jo pavidalo“. Visoje knygoje ryškus autoriaus neprilygstamas teologijos išmanymas, skvarbus žvilgsnis. Kai kurie apžvalgininkai šią knygą pavadino „tikėjimo pagrindų kursu geriausia to žodžio prasme“.

BAŽNYČIOS ŽINIOS

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos du kartus per mėnesį

STEIGĖJAS

Lietuvos Vyskupų Konferencija
Šventaragio 4
Vilnius

LEIDĖJAS

Lietuvos Katalikų Bažnyčios
informacijos centras
Papilio 5, LT-44275 Kaunas

REDAKCINĖ KOMISIJA

Pirmininkas
arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ
Nariai: vysk. Jonas Boruta SJ
vysk. Jonas Kauneckas
kun. Artūras Jagelavičius
kun. Leonas Povilas Zaremba SJ
kun. Lionginas Virbalas SJ
kun. Kęstutis Rugevičius
Vyskupijų atstovai:
kun. Arūnas Poniškaitis
kun. Domas Gatautas

VYR. REDAKTORIUS

Gediminas Žukas

REDAKTORIAI

Kastantas Lukėnas
Violeta Micevičiūtė
Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI

Vita Filipova / Kazlų Rūda
Jūratė Kadusauskaitė / Marijampolė
kun. Žydrūnas Vabuolas / Vilnius
kun. Saulius Stumbra / Klaipėda
Laima Zimkienė / Šiauliai
Inesė Ratnikaitė / Šiauliai
kun. Gediminas Tamošiūnas / Kaišiadorys

ADRESAS

Papilio 5
LT-44275 Kaunas, Lietuva

TELEFONAI

Redakcija: 323 853
Platinimo tarnyba: 322 776
Faksas: 323 853
El. paštas: lkbic@lcn.lt

SPAUDŽIA

LC „Dakra“
Studentų 48a
LT-51367 Kaunas

TIRAŽAS 800 egz.

ISSN 1392-6098

© 2005, „Bažnyčios žinios“